

Børnekultur i udvikling

Handlingsplan for 2008-2009 /
Statusrapport for 2007

Børnekultur i udvikling er Børnekulturens Netværks nye handlingsplan for perioden 2008-2009. Handlingsplanen bygger videre på det arbejde, som blev sat i værk i de to forrige handlingsplaner, og samarbejdet med landets kommuner har her en fremtrædende plads. Visionen er fortsat at sætte sig spor *alle steder i landet* til glæde for *alle børn*, med bidrag fra *alle kulturinstitutioner* og med inddragelse af *alle kunstarter*. Handlingsplanen er tilrettelagt ud fra de tre hovedtemaer: *Kultur i dagtilbud*, *Kultur i skolen* og *Kultur i familien* og med særligt fokus på dannelsen af nye netværk og kvalificering af det lokale arbejde med børnekultur.

Børnekultur i udvikling indeholder desuden en statusrapport for 2007, som dels gør status over Netværkets fælles indsats, dels over de initiativer til at styrke børnekulturen, som parterne i Netværket har taget på egen hånd i 2007.

Børnekulturens Netværk består af Det Danske Filminstitut, Kulturarvsstyrelsen, Kunstrådet og Kunststyrelsen og Styrelsen for Bibliotek og Medier fra Kulturministeriets område samt Undervisningsministeriet og Velfærdsministeriet.

Børnekulturens Netværk er udtryk for en ny måde at organisere børnekulturarbejdet på, hvor de statslige institutioner hver især og sammen skal yde deres bidrag og skal påtage sig deres del af det fælles ansvar for, at intentionerne bag det nye netværk kan lykkes bedst muligt.

Læs mere om Børnekulturens Netværk på
www.boernekultur.dk.

Børnekulturens Netværk

Børnekultur i udvikling

Handlingsplan for 2008-2009 / Statusrapport for 2007

Børnekulturens Netværk

Børnekultur i udvikling

Handlingsplan for 2008-2009 / Statusrapport for 2007

Udgivet af:

Børnekulturens Netværk
H.C. Andersens Boulevard 2
1553 København V
Tlf.: 33 73 33 70
bkn@boernogkultur.dk
www.boernogkultur.dk

Redaktion:

Børnekulturens Netværk
Sekretariatschef Benedicte Helvad
Chefkonsulent Jan Helmer-Petersen
Konsulent Rikke Lund Heinsen
Webredaktør Signe Thomsen
Journalist Monica C. Madsen

Grafisk tilrettelæggelse og produktion:

Adman Kommunikation Aps

Foto:

Henning Hjorth
Ministerportræt af kulturministeren: Klaus Holsting

Tryk:

Hornslet Bogtrykkeri A/S

ISBN-nr.: 87 87882 72 8

Elektronisk ISBN-nr.: 87 87882 73 6

Netværkets medlemmer og sekretariat

Netværket har pr. 1. januar 2008 følgende sammensætning:

Det Danske Filminstitut

Direktør Henrik Bo Nielsen og centerleder
Charlotte Giese

Kulturarvsstyrelsen

Direktør Steen Hvass og museumskonsulent
Jakob Hansen

Kunststyrelsen

Direktør Poul Bache og akademisk medarbejder
Lisbet Vestergaard

Kulturministeriet

Kontorchef Karin Marcussen og akademisk
medarbejder Lars Høbye

Styrelsen for Bibliotek og Medier

Direktør Jens Thorhauge og bibliotekskonsulent
Ann Poulsen

Velfærdsministeriet

Kontorchef Nina Eg Hansen og fuldmægtig
Biørn Bakdal

Undervisningsministeriet

Afdelingschef Peter Grønnegård og
undervisningskonsulent Greta Hartelius

Sekretariatet består pr. 1. januar 2008 af:

Sekretariatsleder Benedicte Helvad
Chefkonsulent Jan Helmer-Petersen
Konsulent Merete Dael
Konsulent Rikke Lund Heinsen
Webredaktør Signe Thomsen
Sekretariatsmedarbejder Marianne Rath

Netværkets sekretariat har adresse hos Styrelsen for Bibliotek og Medier, der også fungerer som netværkets administrative myndighed.

Indhold

▶ 1. Forord	4
Kulturminister Brian Mikkelsen	4
Undervisningsminister Bertel Haarder	5
Velfærdsminister Karen Jespersen	5
▶ 2. Så langt er vi nået	7
Netværkets første fem år	7
Vores næste skridt: Forankring og kvalificering	8
▶ 3. Det vil vi gøre i 2008 og 2009	9
De tre temaer	9
Modelkommuneforsøget	12
Fokus på formidling	14
Andre særlige aktiviteter i 2008-2009	16
Tendenser og perspektiver	16
▶ 4. Sådan vil vi arbejde	21
Rådgivning	21
Videndeling	22
Dokumentation	22
Internationalt samarbejde	23
▶ 5. Børnekultur er da godt for børn, ikke?	25
▶ 6. Børn, unge, medier og forbrug - Nye adfærds- og kulturmønstre	31
▶ 7. Status for Netværket og Netværkets parters aktiviteter i 2007	37
Kulturministeriet	37
Børnekulturens Netværk	40
Biblioteksstyrelsen	44
Det Danske Filminstitut	46
Kulturarvsstyrelsen	49
Kunstrådet og Kunststyrelsen	51
Undervisningsministeriet	54
Velfærdsministeriet	56
▶ 8. Bilag	58
Kommissorium for Børnekulturens Netværk	58
Netværkets seneste publikationer	59

Forord

Kulturminister Brian Mikkelsen

Jeg er glad for at præsentere "Børnekultur i udvikling". Her kan man læse om Børnekulturens Netværks resultater i 2007 samt dets planer for årene 2008 og 2009.

Netværket startede som et samarbejde mellem styrelser og institutter under Kulturministeriet, og indsatsen har medvirket til, at stadig flere statslige kulturinstitutioner sætter fokus på børn og deres familier.

Udvidelsen med Undervisningsministeriet og Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender, hvis plads nu er overtaget af Velfærdsministeriet, har gjort det muligt at tænke og arbejde bredere med kultur, der hvor børnene færdes.

Kommunalreformen har givet kommunernes politik på børnekulturområdet og mange andre områder et stort løft. Børnekultur er et vigtigt element i mange af de kulturaftaler, der bliver indgået mellem kommuner og Kulturministe-

rium. Netværket har været parat med inspiration og vejledning, som de lokale miljøer har gjort brug af. Det glæder mig naturligvis, at jeg tit hører Børnekulturens Netværk positivt omtalt på mine besøg rundt i landets kommuner.

Dialogen mellem stat og kommune er grundlæggende for det modelforsøg, som en række kommuner er midt i lige nu. Dialogen skaber modeller og metoder til at kvalificere børnekulturen lokalt.

Netværkets tilbud om inspiration og videndeling gennem konferencer, seminarer og publikationer har virket efter hensigten, og stadig flere børn i Danmark møder kultur og kunst af høj kvalitet. I sidste ende bliver erfaringerne givet videre til alle danske kommuner, så alle danske børn får glæde af dem.

Kulturminister Brian Mikkelsen

Undervisningsminister Bertel Haarder

I dag tilbringer danske børn meget af deres tid i dagtilbud, skoler og fritidsordninger. Gennem institutionerne har vi fortrinlige rammer for, at kunst og kultur kan komme til at indgå som en aktiv og engagerende faktor i børnenes og de unges dagligdag. Gennem grundskolerne har vi tilmed mulighed for, at kunsten og kulturen når ud til stort set alle børn.

Et af temaerne under modelkommuneforsøget er netop Kultur i skolen, hvor der sættes fokus på kunst og kultur i folkeskolen.

Hvordan kan vi få styrket de praktiske og musiske fag i skolen?

For at få belyst dette spørgsmål nedsatte jeg i 2007 en rådgivningsgruppe med repræsentation fra såvel folkeskoleområdet som kunst- og kultursektoren. Gruppen tog afsæt i professor Anne Bamfords rapport "The Ildsjæl in the Classroom", som sætter spørgsmålstegn ved, om folkeskolen i tilstrækkelig grad udnytter sine ressourcer inden for den praktisk musiske faggruppe, og om eleverne får det maksimale ud af undervisningen i disse fag.

Rådgivningsgruppens arbejde udmøntede sig i en række anbefalinger om, på hvilke områder vi kan styrke de praktiske og musiske fag i skolens undervisning, og hvordan vi kan styrke samarbejdet mellem eksisterende kulturinsti-

tioner og skolen. Anbefalingerne vedrører fagernes betegnelse og udstrækning, evaluering og prøver i forhold til disse fag, tværgående samarbejde mellem fagene, lærerqualifikationer, samarbejdet mellem kulturinstitutioner og skole samt forskning og videndeling.

Mange af rådgivningsgruppens forslag kan Børnekulturens Netværk være med til at fremme. Et samspil mellem skolesektoren, de kunstneriske uddannelser og kultursektoren er et af de indsatsområder, som Børnekulturens Netværk arbejder med.

Ønsket om, at eleverne i skoler og gymnasier møder kunstnere i deres egen hverdag, er også et af indsatsområderne for Børnekulturens Netværk. Her kan initiativer som Huskunstnerordningen være et bærende incitament til, at eleverne får et levende og autentisk møde med en kunstner og udøvende kunstnerisk virksomhed.

Børnekulturens Netværk rummer mange muligheder for at skabe bedre rammer for børns og unges møde med kunsten og kulturens mangfoldighed. Disse muligheder skal vi bringe til at blomstre og sætte frø. Vi kan udrette meget hver for sig. Sammen kan vi udrette endnu mere.

Undervisningsminister Bertel Haarder

Velfærdsminister Karen Jespersen

Dans og tegning skaber glæde og velvære. Og en tur i teatret, hvor man som barn bliver inddraget i skabelse af et stykke, kan give oplevelser for hele livet.

Kunst og kultur er vigtigt for alle – store som små. Og jeg er derfor meget glad for, at Velfærdsministeriet er en del af Børnekulturens Netværk. Netværkets mange spændende og gode initiativer skal nemlig medvirke til, at kunst og kultur bliver en naturlig del af børns hverdag.

Den gode og tætte kontakt mellem landets kommuner og Børnekulturens Netværk er vig-

tig. Det styrker nemlig samarbejdet mellem stat og kommune, så den ekstra fokus på kunst og kultur kan ses og mærkes i dagligdagen, fordi den kan understøtte de pædagogiske læreplaner i dagtilbuddene og dermed bidrage positivt til arbejdet med udsatte børn og integration.

Kunstens og kulturens verden kan give børn rigtig gode oplevelser. Men kunst kan også inspirere børn til at udtrykke sig selv på nye måder og til at udvikle og udfordre deres kreative evner.

Velfærdsminister Karen Jespersen

< **Børnekulturen**
er nu en **fælles**
opgave, alle tager
ansvar for >

Så langt er vi nået

En ny æra i indsatsen for børnekulturen begyndte, da Kulturministeriet i 2002 oprettede Børnekulturens Netværk: Før foregik arbejdet med børnekulturen i skiftende råd og sammenhænge, men med Netværket er børnekulturen blevet en fælles opgave for alle Kulturministeriets institutioner.

Børnekulturens Netværk har to hovedopgaver:

- At sikre, at alle Kulturministeriets institutioner prioriterer kulturtilbud til børn og tager medansvar for at udvikle børnekulturen.
- At sikre synergien mellem de forskellige aktiviteter, så flest mulige børn og unge får gavn af de ressourcer, vi bruger på børnekultur.

Netværkets arbejde kan ikke stå alene:

Vores strategi til at sætte aktiviteter i gang over hele landet er at videndele, inspirere og rådgive alle børnekulturens mange aktører. Og at kvalificere og koordinere de mange forskellige børnekulturaktiviteter, som foregår både lokalt, regionalt og nationalt. På den måde vil vi skabe dynamik, udvikling og synergi.

Et meget synligt resultat af Netværkets indsats er den brede kontakt og dialog med landets kommuner, som vi har arbejdet målrettet med i 2006-2007. Kommunerne er nemlig en afgørende aktør, hvis vi vil sikre alle børn landet over kvalificerede, lokale kulturtilbud.

Arbejdet har især taget fart, efter den nye kommunalreform trådte i kraft: Som man kan se i oversigten på næste side, er vi tæt på at nå vores mål om at komme i dialog med alle landets kommuner.

Netværkets første fem år

Børnekulturens Netværk har i sine første fem år taget markante skridt mod at virkeliggøre den vision, som vi i 2002 besluttede skulle være Netværkets mål i arbejdet med at udvikle børnekulturen:

- **Alle børn skal møde kunsten og kulturen**
- **Alle kulturinstitutioner skal bidrage**
- **Alle kunstarter skal inddrages**

Visionen har været ledetråden i vores to første handlingsplaner "Formidlingens Kunst – Handlingsplan 2004-2005" og "Børnekultur i hele landet – Handlingsplan 2006-2007", og den er fortsat vores helt overordnede mål i denne nye handlingsplan for 2008-2009. Vi har givet den titlen *Børnekultur i udvikling*, fordi de kommende års vigtigste opgave er at konsolidere og udbrede de resultater, vi har nået:

- **Mange flere børn har nu mulighed for at møde kunsten og kulturen**

Med kommunalreformen har kommunerne fået bedre rammer og større råderum til at udvikle deres børnekulturtilbud, så de når ud til langt flere børn. Netværket er i øjeblikket i tæt dialog med mere end 2/3 af landets kommuner og arbejder på at nå den sidste 1/3. Det betyder ikke, at alle børn i en kommune snart er sikret adgang til et varieret kulturtilbud i hverdagen. Men dialogen kan skabe grundlag for en bred og alsidig indsats ude i lokalområderne, hvor børnene bor.

Oversigt over kommuner, som Børnekulturens Netværk samarbejder eller er i dialog med

Kommuner i modelkommuneforsøget (deltager- og følgekommuner)	32
Kommuner med børnekulturkonsulenter	28
Kommuner med regionale kulturaftaler, som prioriterer børnekultur	53
Kommuner i alt (justeret for overlapninger):	72

I 2007 er flere af Netværkets parter – Styrelsen for Bibliotek og Medier, Det Danske Filminstitut og Kunstrådet/Kunststyrelsen - også nået langt med at få deres børnekulturtilbud udbredt til alle kommuner. Det gælder både de permanente ordninger med tilbud om teater, dans og musik og de særlige initiativer som Læselystkampagnen, Med skolen i biografen og Huskunstnerordningen, som har sat spor i næsten alle dele af landet.

Alle børn betyder også børn i alle aldre: De pædagogiske læreplaner i dagtilbuddene gør det muligt, at førskolebørnene oplever kunst og kultur i hverdagen. I Netværkets nye modelkommuneforsøg er både børn i dagtilbud og børnefamilierne særlige indsatsområder sammen med kultur i skolen.

- **Alle kulturinstitutioner bidrager**

Alle statslige kulturinstitutioner har i dag børn og unge som et særligt fokusområde i deres resultatkontrakt med Kulturministeriet.

De private og kommunale kulturinstitutioner udvikler også nye tilbud til børn og familier i disse år.

F.eks. arbejder Styrelsen for Bibliotek og Medier med nye strategier for børnebibliotekerne, og på museumsområdet har Kulturarvsstyrelsen oprettet nye puljer til projekter, som blandt andet styrker formidlingen til børn og unge.

Netværket har desuden taget initiativ til en ny forsøgsuddannelse for kulturformidlere, der sætter fokus på de nye udfordringer i formidlingen til børn og unge.

- **Alle kunstarter inddrages**

Tidligere var musik og idræt mange steder de eneste fritidstilbud til børn. I dag er monopolet brudt, og mange flere kunstarter og kulturudtryk er kommet i spil – senest er dansen for alvor trådt ind på den lokale børnekulturscene.

Netværket udgav i 2006 en række håndbøger, som kan inspirere børnekulturens aktører til nye samarbejder på tværs af fag og institutioner. Håndbøgerne sætter fokus på alle kunstarter – også de, der ikke har en lang tradition i børnekulturen.

I 2007 satte Netværket desuden arkitektur- og designtilbud til børn på dagsordenen – to kunstarter, der overses i de traditionelle børnekulturtilbud. Netværket har nedsat en arbejdsgruppe med repræsentanter fra de faglige institutioner og organisationer, og vi vil i de kommende år gøre en særlig indsats for at udvikle nye børnekulturtilbud om arkitektur og design.

Vores næste skridt: Forankring og kvalificering

Den overordnede opgave i Netværkets handlingsplan for 2008-2009 er at udbrede, udvikle, forbedre og forankre de nye lokale børnekulturtilbud, Netværket og kommunerne i fællesskab har sat i gang.

Vi ønsker at styrke statens og kommunernes samarbejde om børnekulturen, og vi ønsker at skærpe opmærksomheden på børnekulturen, så den bliver en naturlig del af børns hverdag. Det er ikke nok, at børnekulturen bliver et selvfølgeligt element i kommunernes børnepolitikker og kulturpolitikker – vi skal også i praksis arbejde med at kvalificere den kunst, børnene bliver præsenteret for.

Det vil vi gøre i 2008 og 2009

Alle de aktiviteter, vi tager hul på i 2008-2009, udspringer af vores vision om, at alle børn skal opleve børnekultur, at alle kulturinstitutioner skal medvirke, og at alle kunstarter skal inddrages.

Aktiviteterne tager udgangspunkt i de tre temaer, vi satte i gang i handlingsplanen 2006-2007:

- Kultur i dagtilbud
- Kultur i skolen
- Kultur i familien.

I alle aktiviteter har vi medtænkt de fremadrettede perspektiver, vi skitserede i statusrapporten for 2006:

- Børnekultur i hele landet
- Læring, kreativitet og innovation
- Dansk kultur i verden og verdenskultur i Danmark.

Vi vil desuden gøre en særlig indsats for at styrke kompetencer og netværk hos alle børnekulturens aktører

De tre temaer

Der er fortsat et stort behov for at udvikle indsatsen på de tre indsatsområder:

Kultur i dagtilbud, Kultur i skolen og Kultur i familien.

I 2008-2009 vil vi derfor arbejde for at sikre børn i alle dele af landet kulturtilbud af høj kvalitet i dagtilbud, skole og i familiens fritid. Blandt andet i forbindelse med modelkommuneforsøget og de formidlingsaktiviteter, vi har sat i gang i 2006-2007.

Kultur i dagtilbud

Netværkets arbejde med *Kultur i dagtilbud* i 2006-2007 har allerede nu skabt erfaringer i flere kommuner, som kan inspirere dagtilbud andre steder i landet, og som vi vil være med til at udbrede.

Dagtilbuddene har mange års erfaring i at arbejde med kreativitet og børnekultur. Loven forpligter dem også til at arbejde ud fra de pædagogiske læreplaner, som blandt andet sætter fokus på *Sprog, Krop og bevægelse* samt

Kulturelle udtryksformer og værdier. Og de skal dokumentere deres fysiske, psykiske og æstetiske miljø ifølge Dagtilbudsloven.

I praksis vægter dagtilbuddene deres børnekulturelle aktiviteter og deres arbejdsmetoder meget forskelligt – både fra kommune til kommune og fra dagtilbud til dagtilbud.

- **Udbredelse af gode eksempler**

Denne forskel giver en stor mangfoldighed med mange værdifulde erfaringer i en del daginstitutioner, som vi vil formidle til de øvrige dagtilbud landet over for at inspirere dem til at sætte børnekulturen i spil på nye måder. Nogle dagtilbud arbejder f.eks. særligt systematisk med børnekultur eller en bestemt kunstart, nogle har forløb med kunstnere, kvalitetsfilm, børneteater, børnehavekoncerter, dans og andre kunstformer, og nogle giver børnene mulighed for at opleve kunsten i lokale eller nationale kulturinstitutioner. Børnehavebiblioteker og bogpakker er også tilbud, mange har haft glæde af.

- **Inspiration og videndeling**

Vi vil formidle erfaringerne via informationsmateriale, møder, seminarer og konferencer. Vi vil også formidle konkrete eksempler på, hvordan man kan inddrage børnekulturen i de pædagogiske læreplaner – dels gennem informationsmateriale, dels gennem pædagogiske efteruddannelser og dels gennem artikler i fagblade og information på nettet. Vi vil desuden se på mulighederne for at udvikle inspirationsmateriale om dagtilbuddenes miljøvurderinger med best practice-eksempler.

Vi vil også bygge videre på vores gode erfaringer med at bruge konferencer og seminarer til at videndele og inspirere til nye aktiviteter, og vi vil udvikle specifikke kurser for afgrænsede målgrupper – f.eks. kurser for pædagoger om kvalificering og formidling af børnekultur i dagtilbud.

Endelig tilbyder vi kommunerne at bidrage med oplæg og deltage i større lokale konferencer og møder om, hvordan kommunen kan udvikle sine børnekulturtilbud.

- **Nye udviklingsområder**

De første skitser til kulturbørnehaver er på tegnebrættet, inspireret af de idrætsbørnehaver og musikbørnehaver, som er blevet etableret de senere år. Tanken er, at de forskellige kunstarter er det bærende element i kulturbørnehaven.

Vi følger udviklingen nøje, og vi vil være med til at synliggøre initiativerne og formidle erfaringer og ideer videre.

Kultur i skolen

I 2006-2007 har vi blandt andet sat fokus på kulturen i skolen i vores toårige modelkommuneforsøg, og mange modelkommuner laver projekter, som involverer skolen eller SFO.

Skolen er en central partner i formidlingen af kunst og kultur til børn, og den har et stort medansvar for, at børn møder både den levende kultur og kulturarven i al dens mangfoldighed.

Flere og flere lærere ønsker også at inddrage kunsten i skolens hverdag. Det vidner deres voksende interesse for at samarbejde med kulturlivet om. F.eks. har både Huskunstnerordningen (læs mere i Kunstrådets status side 51) og Læselystkampagnen (læs mere i Biblioteksstyrelsens status side 44) haft stor gennemslagskraft på skoler over hele landet.

Kulturministeren og undervisningsministeren diskuterer i øjeblikket muligheden for at sætte aktiviteter i gang, der bygger bro mellem skolen og kulturlivet.

En rådgivningsgruppe har blandt andet foreslået, at man styrker de praktiske musikfag ved at give skolerne flere oplevelsestilbud, ved at styrke skolerne samarbejde med kulturinstitutionerne, ved at skolerne og kulturlivet får mere information om eksisterende tilbud og samarbejdsmuligheder, ved at lærere og kulturformidlere får bedre uddannelsesmuligheder og ved at styrke forskning og videndeling.

Netværket har bidraget med ideer til rådgivningsgruppen, og vi vil forsøge at inddrage dem i vores fremtidige arbejde, når resultatet af ministrenes overvejelser er klar.

- **Inspiration og videndeling**

Vi vil også fortsætte med at udvikle den kulturelle dimension i skolen i vores øvrige aktiviteter. Blandt andet i modelkommuneforsøget, i vores samarbejde med den enkelte skole og institution, ved at inspirere til nye kulturtilbud til SFO og ved at formidle erfaringer og inspiration til interesserede skoler, SFO'er og kulturaktører.

Erfaringerne viser, at der er gode muligheder for at implementere kulturtilbud i SFO'ernes

Silkeborgs modelkommuneprojekt:

Fabulatoriet

- **At blive bedre til at støtte og udvikle de små børns glæde, nysgerrighed og fortrolighed med musik, dans og bevægelse. Det er formålet med Fabulatoriet, som er Silkeborg Kommunes modelforsøg.**

I Fabulatoriet får børn fra dagpleje, børnehaver og skolernes 0-klasser mulighed for at være aktivt medskabende i æstetiske processer, som professionelle musikpædagoger og dansere står for.

Projektet er nyskabende på flere måder:

- Det skaber en sammenhæng og kontinuitet i børnenes kulturelle udvikling fra dagplejen over børnehaven til skolen: Musikken og dansen og den frie og fabulerende tilgang bliver den røde tråd, som gør børnene fortrolige med deres egne kulturelle udtryk og giver dem ejerskab til musik og dans helt fra den tidligste barndom.
- Musikpædagoger og moderne dansere arbejder for første gang sammen på tværs om at udvikle nye danse- og musikpædagogiske metoder målrettet på de alleryngste børn.

Projektet er udviklet i et samarbejde mellem Dansens Hus i Århus, Den Kreative Skole i Silkeborg og Silkeborg Kommunes Kultur- og Fritidsafdeling.

Læs mere på www.boernekulturnet.dk

hverdag, som kommer mange børn til gode. Samtidig vil mange SFO-medarbejdere gerne prøve kræfter med området.

Derfor vil vi arbejde sammen med Undervisningsministeriet om at formidle gode eksempler på, hvordan fritidsordninger kan arbejde med kunst og kultur ved hjælp af de eksisterende muligheder og ressourcer.

Vi vil bruge Børnekulturportalen www.boernogkultur.dk og de øvrige relevante netjenester til at formidle ideerne.

- **Udveksling af ideer og erfaring**

Vi vil undersøge mulighederne for at holde konferencer og seminarer sammen med Undervisningsministeriet og Kulturministeriet, hvor lærere, SFO-medarbejdere, kulturaktører og forvaltningsfolk får mulighed for at skabe forpligtende netværk, der kan udvikle nye aktiviteter og understøtte de lokale tiltag rundt om i landet.

Vi vil hjælpe de nye netværk med at komme godt fra start, og vi vil udvikle forskellige tilbud, de kan benytte sig af i den videre proces.

Vardes modelkommuneforsøg:

Sådan lærer alle børn kunstarterne at kende

Alle børn i Varde får fremover mulighed for at spejle sig i den ypperligste kunst, selv om området ligger i et kulturelt udkantsområde. Takket været modelkommuneforsøget "Vardes kulturelle rygsæk" vil alle kommunens børn fra 5 til 15 år komme tæt på alle kunstarter og få et personligt forhold til dem:

På hvert klassetrin fra 0. klasse til 9. klasse introduceres børnene til en ny kunstart og får et årligt kulturmøde med det ypperste inden for kunstarten – f.eks. en forestilling med balletdansere fra Det Kongelige Teater, en workshop med en forfatter, en klassisk børnehavekoncert eller årets bedste børnefilm. På den måde sikres børnene en kulturel erfaring, fordi de i tide får mulighed for at lære glæden ved kunst at kende, lære at skabe og modtage kunst og lære at træffe deres egne personlige, kulturelle valg. Det giver dem kvalifikationer til at vælge til og fra senere i livet – og dermed til at agere i et kulturelt demokrati.

Som sidegevinst uddannes lærerne via korte kurser til dygtige formidlere af kunst, så de kan hjælpe børnene med at finde ind til den universelle grundfortælling i al kunst. Børnene skal også kende grundelementerne i den gode fortælling, fordi det er en vigtig kompetence i alle livets sammenhænge: "Den gode fortæller bliver set og hørt, og at kunne lytte og fortælle er vigtige forudsætninger for vort demokrati", er projektets udgangspunkt. - Vores intention er at udvide uddannelses- og læsegarantierne til en kulturel udviklingsgaranti for alle kommunens børn, forklarer bibliotekar Inger Kjeldsen, som er projektleder.

Kultur i familien

Moderne børnefamilier er en bred målgruppe, som mange forskellige interessegrupper ønsker at appellere til. En del børnefamilier er også meget bevidste om, hvordan de bruger familiens fælles tid, og de er meget interesseret i at deltage i oplevelser for hele familien i fritiden – f.eks. kulturelle oplevelser. Derfor er det fortsat vigtigt at udvikle en bred vifte af kulturtilbud, som henvender sig til den moderne børnefamilie.

Det kræver et kendskab til familiernes vilkår og deres muligheder for at gøre ting sammen. Ideelt vil det være at udvikle familietilbud fra børnene er helt små og frem til tweens-årene, så familien får mulighed for at skabe en god tradition for fælles kulturoplevelser, som beriger store og små på tværs af generationer.

Derfor vil vi i de kommende år sætte fokus på, hvordan vi kan udvikle nye familietilbud.

• Udbredelse af gode eksempler

Mange kulturinstitutioner og kommuner gør allerede en stor indsats for at skabe målbevidste rammer og konkrete aktiviteter, der giver børn og voksne fælles oplevelser. Vi vil udbrede deres erfaringer om, hvilke tiltag der virker, og hvilke særlige behov børnefamilien som kulturforbruger har.

Vi vil også formidle de nye erfaringer fra projekterne i vores modelkommuneforsøg, der arbejder med temaet *Kultur i familien*. Blandt andet vil vi videndele på Børnekulturportalen www.boernogkultur.dk, og vi vil sætte særligt fokus på emnet på konferencer og seminarer. Vi stiller os også til rådighed som sparringspartner for alle aktører, der ser tilbud til familien som en spændende og udfordrende del af det børnekulturelle felt.

• Nye netværk af kulturinstitutioner

Vi vil gøre kulturinstitutionerne opmærksomme på, hvor vigtigt det er at udvikle tilbud til børnefamilier, og vi vil give alle interesserede mulighed for at deltage i netværk, hvor de kan udveksle erfaringer og ideer, som kan forbedre tilbuddene til familien. F.eks. et netværk af kulturinstitutioner, der har familien som særligt indsatsområde, eller som har særlige erfaringer med at samarbejde med foreninger, skoler og andre kulturaktører om kulturtilbud til familien.

Modelkommuneforsøget

14 modelkommuner og 18 følgekommuner deltager i Netværkets modelkommuneforsøg, som startede 1. september 2007 og slutter 31. august 2009.

Formålet med forsøget er at udvikle modeller og metoder i kommunernes arbejde med børn og kultur inden for de tre hovedtemaer i handlingsplanerne for 2006-2007 og 2008-2009:

- *Kultur i dagtilbud*
- *Kultur i skolen*
- *Kultur i familien.*

Derfor har forsøget fået overskriften "Børnekultur i kommunen – nye veje og metoder i arbejdet med børn, kultur og fritid".

Modelkommuneforsøget sætter også fokus på, hvordan man kan kvalificere, organisere og forankre kommunernes arbejde med børn og kultur.

• **Aktiviteter**

Netværket er sparringspartner for kommunerne i deres arbejde med at udvikle og forankre lokale projekter, med økonomisk tilskud fra Netværket.

Vi arrangerer også konferencer og møder for både modelkommuner og følgekommuner:

I november 2007 skød vi modelforsøget i gang med en startkonference for modelkommunerne. I første kvartal af 2008 inviterer vi modelkommuner og følgekommuner til en konference, der sætter fokus på netværksdannelse og videndeling. Vi holder en midtvejskonference i 2008 og en afsluttende konference i 2009.

Vi har også mulighed for at holde mindre møder med udvalgte kommuner om bestemte temaer.

• **Formidling**

Netværket ser modelkommuneforsøget som en unik mulighed for at udvikle og opkvalificere modeller og metoder i arbejdet med børn og kultur. Derfor prioriterer vi den løbende formidling af forsøget højt.

Vi vil blandt andet:

- Dele viden og erfaringer på Netværkets hjemmeside www.boernekultur.dk, hvor man kan finde informationer om alle deltagerkommuner og i Børnekulturportalen www.boernogkultur.dk.
- Drive en blog, hvor alle deltagerkommuner kan kommunikere med hinanden, skrive indlæg og lægge relevant materiale til brug og inspiration for de andre deltagerkommuner.
- Udgive et elektronisk nyhedsbrev, kommunerne kan bruge som et værktøj, der supplerer bloggen og opsummerer, hvad der er sket indtil nu, så andre interesserede aktører kan følge med.
- Udgive en publikation som afslutning på modelforsøget.

Køges modelkommuneprojekt:

Kulturelt Kvarter – tilbud til familier i boligsociale områder

At udvikle nye kulturtilbud til de børnefamilier i boligsociale kvarterer, der normalt ikke bruger kulturtilbud. Det er formålet med Køge Kommunes modelkommuneprojekt "Kulturelt Kvarter".

Tilbuddene skal give børn op til 12 år og deres forældre mulighed for at lære deres bymiljø bedre at kende, inklusive den kulturarv og det kulturhistoriske landskab, de er en del af.

På et overordnet plan skal projektet udvikle nye metoder til at:

- skabe rammer for kulturelle aktiviteter, familierne oplever som relevante
- opnå tilstrækkelig viden om og kendskab til denne type børnefamilie som målgruppe i et kultur- og fritidsperspektiv
- indgå i samarbejder og netværk med familierne
- udvikle nye formidlingsformer og -veje
- afdække de særlige vilkår for familiernes deltagelse i kulturelle aktiviteter.

Læs mere på www.kultureltkvarter.dk

• **Perspektiver**

Modelforsøget er Netværkets konkrete strategi til at bakke op om det lokale udviklingsarbejde rundt om i landet. Udgangspunktet er, at den lokale kulturpolitik bedst varetages lokalt, men at staten kan bakke op om lokale indsats og være med til at sikre et helhedsperspektiv for kulturelle initiativer rundt omkring i Danmark.

De 14 modelkommuner, som udgør kernen i forsøget, har tilsammen en bred og mangfoldig vifte af aktiviteter for børn på 0-16 år: En lang række kulturinstitutioner og kunstarter er inddraget i de mange projekter, som er bygget op omkring tværfaglige samarbejder mellem forskellige formidlingsgrupper, institutioner og forvaltninger.

Nogle projekter udvikler også metoder i brugerdriven innovation og brugerorienteret udvikling, som tager afsæt i børns viden, tanker, erfaringer og oplevelser. Et felt, som har et stort potentiale inden for børnekulturen.

Netværk ser modelforsøget som et led i en langsigtet strategi til at opkvalificere det børnekulturelle felt i hele landet og til at styrke samarbejdet mellem stat og kommune ved at indsamle, analysere og anvende de nye modeller og metoder, modelkommunerne udvikler. Metoder og modeller, som har innovative og nyskabende potentialer, der kan sætte nye dagsordner for hele det børnekulturelle felt.

• **Evaluering**

For at sikre en overordnet videnindsamling i hele forsøgsperioden, har Netværket sat en ekstern evaluering i gang i foråret 2008. Den løbende udvikling, læring og videndeling skal procesevalueres, og den afsluttende evaluering skal formidle metoder og resultater.

Vi arbejder tæt sammen med evaluator om en række af aktiviteterne, blandt andet konferencer og seminarer. Vores omtale af modelkommuneforsøget på Netværkets hjemmeside er også en del af evalueringsmaterialet: Anvendelighed er et nøgleord i evalueringen. Derfor indgår den i vores strategi til videndeling og åben, brugbar erfaringsudveksling.

Fokus på formidling

Formidlingen af kunst og kultur til børn og unge har været et særligt indsatsområde for Netværket i 2006-2007, hvor vi har omsat vores formidlingsstrategier til konkrete aktiviteter.

Diplomuddannelse for kulturformidlere

I september 2007 begyndte 30 børnekulturformidlere fra hele landet på den nye toårige diplomuddannelse i kulturformidling til børn og unge på Odsherred Teaterskole, som indtil videre er et forsøg.

Netværket har taget initiativ til at udvikle uddannelsen sammen med otte uddannelsesinstitutioner i Kulturministeriet, fordi vi konstaterer, at børnekulturens formidlere inden for alle fagområder har et voksende behov for at blive kvalificeret:

- Flere nye storkommuner laver kulturhandlingsplaner og ansætter kulturkonsulenter.
- Skolebibliotekerne har fået en bredere funktion og betydning som kulturformidlende instans.
- Folkebibliotekerne sætter udviklingsarbejde i gang for at komme børns nye krav til formidlingen i møde.
- De pædagogiske læreplaner sætter fokus på kultur og kulturformidling i daginstitutionerne.
- Kunstrådets Huskunstnerordning giver skolerne mulighed for at invitere kunstnere ind i undervisningen. Det stiller nye krav til både kunstnerens og lærernes evne til at formidle.

• **Brobygning mellem Kulturministeriet og Undervisningsministeriet**

Interessen for forsøgsuddannelsen har været overvældende med 90 velkvalificerede ansøgere. Derfor undersøger Netværket i øjeblikket muligheden for at sætte nye uddannelsesforløb i gang i september 2008. Et evalueringsfirma har skrevet en midtvejsrapport om uddannelsesforløbet, som indgår i vores overvejelser.

Netværkets tanke er, at Kulturministeriet og Undervisningsministeriet skal arbejde sammen om uddannelsesforløbene: Man kan skabe synergi mellem kulturområdet og skoleområdet og styrke det spirende samarbejde om børn og kultur, hvis Kulturministeriets uddannelsesinstitutioner indgår i et ligeværdigt samarbejde med Undervisningsministeriets Centre for Voksenuddannelse, CVU.

Flere CVU'er har allerede vist interesse. Det giver mulighed for at styrke det pædagogiske aspekt i formidleruddannelsen og for at kunne tilbyde den flere steder i landet.

Formidling af arkitektur og design til børn

Arkitektur og design bør fremmes som kunstarter i børns verden. Derfor tog Netværket i 2006 initiativ til at samle en projektgruppe med repræsentanter for kulturinstitutioner, uddannelsesinstitutioner, faglige organisationer og netværk, der gerne vil styrke formidlingen af arkitektur og design til børn.

Diplomuddannelsen for kulturformidlere – set fra skolebænken

Jeg er uddannet børnebibliotekar i 1984, og jeg blev rigtig glad, da jeg på Børnekulturportalen læste om den nye toårige diplomuddannelse i kulturformidling til børn og unge - en uddannelse, som opkvalificerer kulturformidlere på tværs af faggrænser, og hvor drivkraften er det berigende samarbejde mellem mange kunst- og kulturretninger. Det passede som fod i hose til mit behov, og jeg følte mig meget privilegeret, da jeg modtog brevet om, at jeg var blevet optaget.

Jeg har nu været i gang i et halvt år. Det har været et hektisk og meget lærerigt efterår, hvor vi i den grad er blevet udfordret med de nyeste teorier inden for formidling af børnekultur.

Al undervisning foregår på internatophold over en weekend, så arbejdet er meget intenst, komprimeret og til tider lidt stressende. I weekenderne arbejder vi selvstændigt, i grupper og i plenum, og der er både mange praktiske øvelser og foredrag. Mellem internaterne skal vi skrive en opgave om en metode, vi har afprøvet i teori eller praksis.

Forløbet har været meget berigende, og på det personlige plan har det sat mange tanker i gang om, hvem jeg er som fagperson, og hvad jeg vil med min formidlerrolle.

Birgitte Anker Madsen er børnebibliotekar på Øbro Jagtvej Bibliotek, Københavns Biblioteker.

Læs mere om uddannelsen på www.boernekultur.dk

På en række møder har projektgruppen diskuteret, hvordan man kan fremme formidling af arkitektur og design til børn. Arkitektur og design er ukendte kunstarter i de fleste børns hverdag, og begge er desuden sammensatte kunstarter med mange uprøvede muligheder. Projektgruppen har derfor sat fokus på konkrete initiativer, der kan udvikle området i 2008:

- **Arbejdsseminar om udvikling af visioner og strategier**

Projektgruppen har inviteret eksperter fra arkitektur- og designverdenen til et arbejdsseminar, hvor man i fællesskab formulerer målsætninger og visioner, som skoler, kulturliv, institutioner og organisationer kan bruge som afsæt til at udvikle strategier, redskaber og tilbud.

- **Fire temaseminarer i 2008**

Resultaterne fra arbejdsseminaret skal formidles til og diskuteres med en større kreds af interesserede på fire temaseminarer, som Netværket afholder forskellige steder i landet. Målgruppen er dels fagfolk inden for arkitektur og design, dels repræsentanter fra kommuner, institutioner og organisationer.

Formålet med temaseminarerne er

- at kortlægge og styrke området

- at hente bred inspiration til at udvikle en arkitektur- og designpolitik for børn
- at danne arbejdsdygtige netværk
- at undersøge, om der kan opstå nye ideer i mødet mellem kulturfolk og skabende arkitekter og designere
- at udvikle modeller til formidling af arkitektur og design i folkeskolen, i kulturinstitutioner og i bymiljøer.

- **Erfaringer, visioner og strategi**

De indhøstede erfaringer vil vi formidle i en idé- og debatbog. Bogen vil give overblik over området og uddybe visioner og strategier for, hvordan man kan styrke og udvikle formidlingen af arkitektur og design til børn. Målgruppen er lærere, pædagoger, arkitekter, designere, formidlere og ansatte i stat og kommune, der ønsker at arbejde med området – og politikere, som ønsker at styrke det.

Børnekultur på nettet

Netværket har siden den første handlingsplan sat særlig fokus på, hvordan vi kan bruge internettet til at gøre børnekulturen mere synlig for både børn og voksne.

Vi har også udviklet en prototype af en fortællende søgemaskine, Artriks, beregnet på børn i skolealderen, og vi er gået i gang med at lave en overordnet strategi for formidling af kunst og kultur til børn via nettet.

• Netstrategi for børnekulturen

Netværket har sat sig som mål at formulere en samlet strategi for, hvordan de store statslige kulturinstitutioner kan formidle børnekultur på internettet - i samspil med Netværkets parter og de eksisterende netsteder.

Strategien vil ligge klar i løbet af 2008, hvor vi vil tage stilling til, hvordan vi skal sætte den i værk. Den vil indeholde forslag til nye initiativer, inspireret af arbejdet med den fortællende søgemaskine Artriks og andre danske og udenlandske projekter.

Andre særlige aktiviteter i 2008-2009

Netværket vil desuden gøre en særlig indsats for at udvikle kompetencekurser og nye netværk, som kan forankre og kvalificere hele det børnekulturelle felt.

Udvikling af nye netværk

Kommunerne har behov for at udvikle særlige netværk på børnekulturområdet. Det er blevet meget tydeligt, efter at Kommunalreformen er trådt i kraft.

Flere kommuner er opmærksomme på behovet: Blandt de kommuner, som søgte om at komme med i modelkommuneforsøget, har flere konkrete bud på strategier til at udvikle netværk i deres ansøgninger.

Vi tager denne udfordring op ved at sætte fokus på at udvikle nye netværk i 2008-2009: Vi ønsker at indkredse de typer netværk, som er særligt egnede til at udvikle arbejdet med børnekulturen - tværfaglige netværk, nye organisationsformer og netværk inden for bestemte faggrupper og sektorer, netværk på tværs af kommuner, uformelle netværk osv.

Kompetenceudvikling

At børnekulturens mange aktører har behov for nye kompetencer til at udvikle og formidle børnekulturen, er også blevet synligt via vores dialog med kommunerne.

Derfor vil Netværket tilbyde tværfaglige kurser og kurser til specifikke faggrupper, som sætter fokus på generelle emner inden for børnekulturen og på særlige temaer. Kurserne vil også give deltagerne konkrete redskaber, de kan bruge til at udvikle deres daglige arbejde.

I forbindelse med modelforsøget er der desuden behov for at afholde korte, decentrale kompetencekurser. Vi vil udvikle en model for, hvordan kurserne kan afholdes på eksisterende uddannelsessteder, finansieret via brugerbetaling.

Tendenser og perspektiver

Netværket er desuden opmærksom på en række specifikke behov på det børnekulturelle område.

Vi er opmærksomme på

- at tænke udsatte børn og unge med behov for integrerende kulturtilbud ind i så mange sammenhænge som muligt. Vi vil stille os til rådighed som sparringspartner for kommuner og andre, der arbejder med kulturtilbud på området, men også pege på mulige konkrete initiativer på længere sigt.
- ungekulturen som et særligt område i kulturpolitikken. Derfor vil vi undersøge muligheden for at udvide Netværkets målgruppe til også at omfatte unge på 14-18 år og overveje, hvilke nye initiativer vi kan sætte i værk.

Udsatte børn

I den nuværende handlingsplan tænker vi udsatte børn ind i de igangværende aktiviteter, hvor de naturligt kan indpasses, og gør samtidig opmærksom på gruppen på seminarer og konferencer. Derudover overvejer vi, hvordan der på sigt kan gøres en særlig indsats for at støtte kommunerne i deres arbejde med at skabe kulturtilbud, som giver udsatte børn mulighed for at udvikle sig personligt og forstå omverdenen bedre på trods af deres sociale, fysiske eller psykiske handicap.

Lærere og pædagoger kan have svært ved at nå de udsatte børn via de strategier, som virker over for andre børn, men kunstneriske og kulturelle oplevelser taler ofte stærkere til udsatte børn, end de er vant til, fordi de er overraskende, lystbetonede, kropslige, sansesbase-rede osv.

Det gør kulturtilbud til en særlig ressource, som kan ligestille børn uanset baggrund og give udsatte børn nye erfaringer og nye refleksionsrum, hvor ikke kun boglige discipliner sætter dagsordenen.

Svendborgs modelkommuneforsøg:

Alle gode kræfter samles om nye kulturtilbud til alle børn

At samle alle lokale ildsjæle om at styrke børnekulturen – det er ambitionen med Svendborg Kommunes modelkommuneforsøg "Vi skaber os – Børnekultur gennem netværk og medinddragelse".

I 2006 tog kommunens kulturkonsulent og lokale kræfter initiativ til at invitere alle i kommunen, som var engageret i børnekultur, til et møde. 40 personer deltog i mødet, hvor de stiftede "Børnekulturelt Netværk Svendborg Kommune" og nedsatte en arbejdsgruppe med repræsentanter fra kommunens centrale kulturinstitutioner, udvalgsformændene fra kulturforvaltningen og børn- og ungeforvaltningen, anført af kommunens kulturkonsulent.

Netværkets første opgave er at samle og synliggøre de kræfter, kommunen har, og skabe et fundament for Netværkets videre arbejde med børnekulturen. Netværket har nu udarbejdet et visionspapir med afsæt i kommunens kulturplan - en handlingsplan for Netværkets arbejde med børnekulturen i 2008, som skal formalisere det børnekulturelle netværk med en styregruppe, en tænketank og et børnekulturråd.

Svendborg Kommune har desuden fået en børnekulturkonsulent, som siden efteråret 2007 har stået i spidsen for netværket.

"Netværkets udfordring i 2008-2009 er at udvikle nye børnekulturelle tiltag, som har børnekultur i bred forstand for øje, og som henvender sig til alle kommunens mange børn mellem 0 og 18 år! I denne proces veksler vi mellem tiltag af bottom-up- og top-down-karakter, og vi har brug for at trække på alle i netværket, så vi sikrer, at børnekulturtilbuddene får den rette geografiske, faglige og aldersmæssige spredning. Og - ikke mindst - at vi inddrager børnene og giver dem ansvar. Visionen for børnekulturen i Svendborg er nemlig Vi skaber os – Børnekultur gennem netværk og medinddragelse," forklarer børnekulturkonsulent Anne Bertram fra Svendborg Kommune.

Læs mere på www.boernekultur.svendborg.dk

Der er behov for indsamling af erfaringer om, hvordan man kan skabe flere lokale kulturtilbud til udsatte børn ved at være særligt opmærksom på

- Projekter og aktiviteter, som udsatte børn kan profitere af at blive inddraget i.
- Projekter og aktiviteter i kommuner, som gør en særlig indsats for at inddrage udsatte børn i kulturaktiviteter, og som har gode erfaringer med, hvordan kunsten og kulturen kan ligestille børn uanset baggrund.
- Hvordan Netværket kan videndele på konferencer, seminarer osv.
- Hvordan man kan sætte særlige aktiviteter i gang, som inddrager udsatte børn, og som formidler erfaringerne til andre interesserede.

Integration

Netværket vil også overveje mulighederne for på sigt at gøre kulturaktiviteter med fokus på integration til et særligt indsatsområde.

Kunst går også på tværs af etnicitet og nationer: Kunstens udtryksformer har forskellige lokale særpræg rundt om i verden, men kunstens grundlæggende fortælling er den samme verden over. Derfor har kunsten mulighed for at skabe en fælles forståelse på tværs af etnicitet.

Dansen er f.eks. en kunstart, som ikke er baseret på sprog, men på kroppens bevægelser. Det giver børn fra andre etniske grupper mulighed for at vise talenter, de normalt ikke har mulighed for at trække på i undervisningen. At få mulighed for at vise sine skjulte potentialer kan give børnene et større selvværd og en mere ligeværdig rollefordeling og dynamik i klassen.

Ved at give børnene indsigt i den globale kunsts mangfoldighed kan man også udvide deres viden om, oplevelser af og forståelse for kunsten og for andre måder at tænke og opleve verden på. Selvom kunstarternes udtryksformer går på tværs af etnicitet og nationalitet, kan folk i andre lande udtrykke sig på andre måder, som hænger sammen med lokale traditioner og normer.

Vi vil derfor overveje, hvordan Netværket eventuelt kan skabe bedre mulighed for, at børnekulturen kan bruges som en døråbner til at styrke integrationen af børn fra andre etniske grupper.

Ungekultur

Netværket har børn på 0-14 år som målgruppe, men flere af vores samarbejdspartnere mener, at de unge på 14-18 år bør være en del af vores målgruppe.

Der er et behov for en kulturpolitik for, med og af de unge - og for en strategi til, hvordan man kan omsætte politikken til konkrete tilbud, de unge har lyst til at bruge. Børne- og Kulturchefforeningen er blandt dem, der har efterlyst en ramme for ungekulturen, som giver de unge mulighed for medbestemmelse, for at undersøge og eksperimentere med nye kulturtilbud og for at skabe løse, uformelle netværk omkring kulturaktiviteter.

Netværket er ikke i tvivl om, at en målrettet indsats for at give ungekulturen bedre rammer er en god investering i de unges personlige udvikling.

Derfor vil Netværket undersøge mulighederne for at udvide Netværkets målgruppe med de 14-18 årige.

< Netværkets indsats er især blevet **synlig** i den **brede kontakt og dialog** med landets kommuner >

< **Alle**, der arbejder
med børn og
kultur, **kan få råd,
sparring og viden**
hos Netværket >

Sådan vil vi arbejde

En af Netværkets hovedopgaver er at skabe dynamik, synergi og udvikling i kulturtilbuddene til børn – både lokalt, regionalt og nationalt. Derfor bakker vi op om aktiviteter og satsninger over hele landet ved at stille os til rådighed for alle børnekulturens aktører med inspiration og sparring. Både når nye aktiviteter skal udvikles, forankres og formidles til andre lokalområder.

Vi koordinerer også aktiviteter og gør en stor indsats for at skabe bæredygtige netværk på tværs af fag, institutioner og kommuner, så børnekulturens aktører får optimale muligheder for at dele erfaringer og inspirere hinanden på kryds og tværs.

For at sikre, at Netværket følger alle sine samarbejder med de lokale aktører ordentligt til dørs, ansætter vi løbende konsulenter, der er knyttet til bestemte forsøgsordninger eller andre aktiviteter, Netværket har sat i gang. Konsulenterne er sparringspartnere for de lokale aktører og sikrer kvalificering, synlighed, kontinuitet og formidling af ny viden og erfaringer.

Rådgivning

Netværket tilbyder dels generel information og rådgivning om børn og kultur til alle børnekulturens aktører, dels vejledning og sparring til bestemte målgrupper.

I 2008-2009 er især tre målgrupper i fokus:

- **De statslige kulturinstitutioner**

Børnefamilier er et af vores indsatsområder i 2008-2009, og det er en stor udfordring at udvikle fremtidens kulturtilbud til den moderne børnefamilie. Derfor vil vi gerne arbejde tættere sammen med de kulturinstitutioner, der tilbyder aktiviteter til børn og deres familier.

- **Kulturaftalekommuner**

Børnekulturen er et punkt i kommunernes kulturaftaler med Kulturministeriet. Derfor vil Netværket tilbyde sig som sparringspartner i kommunernes konkrete arbejde med at udvikle nye børnekulturaktiviteter – både de kommuner, der har en kulturaftale, og de kommuner, der snart får en.

- **Model- og følgekommuner**

Netværket sætter i 2008-2009 fokus på at udvikle den lokale børnekultur i modelforsøget "Børnekultur i kommunen – nye veje og metoder i arbejdet med børn, kultur og fritid".

De 32 modelkommuner og følgekommuner, som deltager i forsøget, kan i hele perioden trække på netværkets tilbud om rådgivning, sparring, inspirationskonferencer, møder og evaluering, som formidler projektets erfaringer og resultater.

Videndeling

En af Netværkets hovedopgaver er at sprede viden og ideer til alle interesserede. Det gør vi først og fremmest via internettet, ved at udgive publikationer og på vores konferencer og seminarer.

I 2008-2009 vil vi især arbejde med:

- **Portal og hjemmeside**

Børnekulturportalen www.boernogkultur.dk og Netværkets hjemmeside www.boernekultur.dk er fortsat spydspidserne i Netværkets videndeling.

Hjemmesiden holder vi opdateret med udviklingen i Netværkets aktuelle indsatser og med Netværkets parters aktiviteter på børneområdet.

Vi udvikler og opdaterer løbende portalen med de seneste nyheder, arrangementer og tiltag på det børnekulturelle felt. I 2008-2009 vil vi desuden styrke den med aktuelle temaer på tværs, i samarbejde med netværkets parters webredaktører.

Netværkets sekretariat leverer også stof til Nordisk Ministerråds børne- og ungdomskulturportal Valhalla, valhalla.norden.org. Valhalla giver et overblik over, hvad der sker på børnekulturområdet i hele Norden, og vores bidrag sikrer, at børnekulturens aktører i de andre nordiske lande bliver orienteret om de vigtigste nyheder og arrangementer i Danmark.

- **Publikationer**

Netværket planlægger at udgive flere publikationer i handlingsplanens periode.

Blandt andet om resultaterne af modelkommuneforsøget, og om formidling af arkitektur og design til børn. Alle vores publikationer er gratis og kan bestilles i trykt form eller downloades på www.boernekultur.dk.

- **Konferencer og seminarer**

I 2008-2009 vil vi invitere til en række konferencer og seminarer. Blandt andet en konference om børns egenkultur, og hvordan den adskiller sig fra den voksne kultur, og voksne gerne vil præsentere børnene for. Fire seminarer om arkitektur og design er også på programmet.

Vi understøtter desuden større netværk på børnekulturområdet, og vi tilbyder en række brugerbetalte temakurser til særlige målgrupper som pædagoger, bibliotekarer og kunstnere.

Dokumentation

Vi vil fortsat formidle forskning og forskningsresultater om børnekultur til alle interesserede via internettet, temamøder og konferencer i 2008-2009.

Vores tætte samarbejde med forskere og forskningsmiljøerne sikrer, at vi får formidlet al ny relevant viden om børnekultur.

Vi vil også have særligt fokus på:

- **Børnekulturforskningen**

Børnekulturforskningen skal være mere synlig, blandt andet på Børnekulturportalen www.boernogkultur.dk. Derfor er vi i gang med at udvikle en synlighedsstrategi sammen med forskernetværket på Danmarks Biblioteksskole.

Vi arbejder også sammen med en række forskningsinstitutioner om at videreføre og udvikle et forskningsnetværk på børnekulturområdet – indtil videre deltager Syddansk Universitet, Danmarks Biblioteksskole og Roskilde Universitetscenter. Planen er, at samarbejdet skal omfatte alle interesserede forskningsmiljøer.

- **Fakta om børnekultur**

Kulturministeriets faktaark om børnekultur bliver løbende revideret af Netværkets sekretariat, Netværkets partier og Kulturministeriet. Fremover vil vi hvert år offentliggøre de nyeste fakta om børnekultur og oversigten over statens bevillinger til børnekultur, så de aktuelle tal er tilgængelige for alle interesserede.

- **Børnekulturstatistik**

Børnekulturstatistikken får en fremtrædende placering på Kulturministeriets nye platform for kulturstatistikken, som Netværket er med til at udvikle.

Internationalt samarbejde

Netværket har gennem årene skabt tætte kontakter til en lang række europæiske organisationer, institutioner og interessegrupper, som vi udveksler ideer og erfaringer med, og som vi bruger til at udvikle netværk og samarbejdsfora om børn og kultur med beslægtede parter, især i Norden og EU-landene.

I 2008-2009 vil vi udvikle samarbejdet på udvalgte områder:

- **EU-netværk**

Embedsmænd i EU's Undervisningsministerier og Kulturministerier er med i et netværk, som arbejder med kunst og kultur i uddannelserne for børn og unge.

EU-netværket mødes to gange om året, hvor Børnekulturens Netværk deltager som repræsentant for Kulturministeriet.

Formålet med møderne er at videndele og inspirere. Samtidig giver EU-netværket os god mulighed for at skyde genvej til at skabe nye internationale kontakter og koordinere europæiske initiativer.

- **Nordisk samarbejde**

Det nordiske samarbejde er en vigtig katalysator for udviklingen af børnekultur i de nordiske lande, da den fælles tradition for at tænke i børnekultur giver gode muligheder for gensidig inspiration og for at finde sammen i fælles projekter.

Netværket arbejder på at styrke dette samarbejde via kontaktnetværk og samarbejdsgrupper om relevante temaer som kunst og kultur i skolen. På den måde kan vi sikre videndeling af initiativer, som har interesse for alle nordiske lande.

- **Idé- og erfaringsudveksling**

Netværket følger, hvordan børnekulturen udvikler sig i andre lande via vores kontakter, netværk og andre informationskilder, og vi formidler informationer til relevante personer og organisationer herhjemme.

En international eller nordisk konference er også en mulighed, som vi vil undersøge nærmere.

Netværkets budget for 2008 – 2009

	2008	2009
Tipsbevilling	5.400.000	5.500.000
Børnekultur i hele landet	1.100.000	1.500.000
- Kultur i dagtilbud		
- Kultur i skolen		
- Kultur i familien		
- Modelkommuneforsøg		
- Netværksinitiativer		
- Kompetenceudvikling		
Fokus på formidling	1.000.000	700.000
- Formidling af arkitektur og design		
- Kvalificering af formidlere		
- Formidling af børnekultur på nettet		
Rådgivning, videndeling, dokumentation og internationalt samarbejde	1.475.000	1.475.000
Administration og drift af sekretariatet	1.825.000	1.825.000
Udgifter i alt	5.400.000	5.500.000

< Når mennesker har
rige oplevelser, får deres
personlighed **mange**
strenge at spille på >

Børnekultur er da godt for børn, ikke?

Af Pernille Hviid, cand.psych., ph.d.,
Institut for psykologi, Københavns Universitet

Formålet med denne lille artikel er dels at påpege den dialogiske natur i børns kulturudvikling, dels at fremhæve et børnekulturelt felt i stærk dialog med børns hverdagsliv, nemlig den kommercielle børnekultur. Spørgsmålet til den gode kreds af børnekulturformidlere er, om den vil gå i dialog med børn om dette massive kommercielle kulturtilbud eller overlade det til markeds kræfter og børns 'frie valg' som forbrugere.

... børn har da brug for kultur, ikke?

Jo, det har de. Det er ganske umuligt at overleve som menneske uden kultur. Kultur skal selvfølgelig tænkes bredt og livspraktisk. Kultur er betydninger, der giver mennesket muligheder for at overskride en naturlig, umiddelbar situation. Kulturadgang og kulturbrug udgør således springet fra dyr til menneske. Det er kultur at lære at spise med ske, eller med pinde eller med højre hånd. Det er kultur, når et barn "suger" sig fast på ryggen af sin mor, inden klædet når om dets lille krop, mens et andet barn vinker farvel til mor fra en

pædagog-arm. Det er kultur at vente på bussen til skole eller at holde styr på en gedeflok. Det er kultur at føle skam eller skadefryd. Det er slet ikke muligt at blive menneskebarn uden adgang til denne hverdagslivskultur. Uanset om den set udefra opleves skøn eller grim af os andre.

Mennesker versionerer kultur

I dette mylder af betydninger, artefakter, teknologier, praksisser, traditioner og værdier træffer børn valg, lader sig engagere af noget frem for andet, stritter imod eller løber med - men uanset hvordan de gør det, sker det altid inden for nogle gældende kulturelle rammer. Og herfra laver de deres versioner af hverdagslivets kulturelle betydninger med små og store udsving fra det oprindelige. Derfor kan man ikke forstå børns kultur som en 'lukket' kultur, der alene vedrører børnene selv. Børns kultur er et åbent system i dialog med omverdens kultur.

Følgende er en observation af en leg blandt 9-årige. Den var både en version af et spil, børn og unge spiller, og en versionering af hverdagslige kulturelle betydninger. Spillerne

var ikke alfer og orker som i Dungeons and Dragons, men ret almindelige mennesker. Og så nogle monstre. Samtidig var de traditionelle rollespils rammer bibeholdt. Der var fx en 'gamemaster', Asta, og terningkast til fordelinger af styrker, svagheder og lidenskaber. Spillerne skulle agere hurtigt og smart i et forestillet rum, der var lige så uforudsigeligt, som Asta kunne gøre det til. Man vandt anerkendelse i legen, hvis man var snarrådig, morsom og ukonventionel.

Jonathan og Sune er to smukke søstre. Esben er forgabt i Sune, den ene af de smukke søstre. Asta er millionær og Esbens far. Esben glæder sig, til hans far dør, så han kan arve. Jonathan har lige taget kørekort. Jonathan er netop på arbejde på en kro, han serverer for Stefan og Tobias. Sune (Esbens kæreste) anbefaler Esben at være tålmodig, måske har hans far slet ikke nået at lave testamente. Esben regner lidt på sin formue og når til 5.730 kr., hvilket bliver noteret.

Jonathan: Får jeg ikke snart fri? (fra arbejde)

Stefan: Du står ovre i kroen endnu!

Asta: Jeg ville lige sige til jer: Stefan, Esben og Tobias – I ryger!

Esben: Nej! Jeg tygger Nicotinell, jeg vil sgu' ikke ryge!

Stefan: Jeg vil invitere dem alle sammen på mad.

Esben: Hvad gør du Sune?

Sune (kvidrer): Jeg går hjem og stiller min rose i vand.

Esben: Hvad gør du?

Sune: Ja, den rose du gav mig!

(Sune gør en genert mine. Esben ser helt afsløret ud, og de øvrige griner.)

Esben ringer til sin far, Asta. Faren fortæller skælmisk smilende, at han slet ikke er millionær mere – han har formøbet hele sin formue.)

Esben (trygler): Åh nej – lad nu være Asta – jeg vil have penge!

(Asta fortæller, at sket er sket. Det eneste, der er tilbage til Esben, er en jeep. Esben er meget ærgerlig over denne oplysning. Sune griner stort over, at Esbens arv er så uventet lille.)

Esben: Ok. Så bliver jeg bilforhandler på Østerbro. Jeg har både en jeep og en Ferrari.

Sune: Hvad koster en jeep?

(De regner lidt på Esbens formue og når til, at han har en million, hvis han sælger alt. Det bliver noteret.)

Asta: Så. Nu er vi ovre hos Stefan. Der kommer

en skygge. Den er kæmpestor. Og den lugter. (Børnene griner.)

Esben: Jeg tager det mørkeste tøj på ... og sprayer mig med parfume... . For hvis det nu ikke er et monster ... men min far ... der bare har gemt sig i en fastelavnsdragt, (de andre griner) så vil det jo ikke gøre så meget at spraye sig.

Jonathan: Har din far viklet sig ind i en stinkende fastelavnsdragt? (Latterbrøl)

Esben (alvorligt): Ja!

Asta (presser historien videre, inden de andre får vejret): Det er et monster ... det stinker virkelig dårligt! (Latterbrøl)

Esben: Jeg sprøjter parfume ind i næsen på den!

Asta (siger roligt): Det gør ikke noget. Det bliver den bare større af!

Esben: Shit! Måske lever den af parfume (Asta ser hemmelighedsfuld ud.)

Esben: Jeg stikker min kniv op i røven på den!

Asta (smiler triumferende): Den har ikke nogen røv! Den har én i nakken. (Der grines stort.)

Esben: Så stikker jeg den i nakken!

Asta: Så hviner den: Wauuuuu! (De skrider af grin.)

Tobias (spørger Asta): Lyder det som hans far?

Asta: Det kan man ikke høre.

Esben: Jeg sparket den der, hvor tissemanden skulle have været.

Asta (smiler): Der var noget af det rigtige! I virkeligheden var det en vildt tynd mand, vildt tynd...

Esben: Han ligner ikke min far, vel?

(Asta svarer ikke)

Esben: Hvad hedder du?

Asta (svarer med "tynd" stemme): Willy John-

son! (Børnene griner og griner)

Esben: Hvad laver du?

Asta (smiler dumt): Jeg leger!

Tobias: Hvor gammel er du fessor?

Asta (piber): Jeg er tre og tyve år, jeg har bare aldrig fået noget mad!

(Asta får en mundfuld mad af Jonathan fra kroen. Drengene venter spændt på, hvad der vil ske, når den tynde mand synker maden.)

Asta: Den tynde mand har spist en andens mave.

Tobias (spørger Esben): Hvordan er du kommet ned i hans mave?

Esben: Han har slugt mig! (Stort grineri)

Asta: Men jeg kunne kun spise råddent mad.

Esben (råber fra maven): Hallå – bliver det til noget med den spaghetti? (Børnene griner)

Sune: Jeg går i Netto for at finde råddent mad.

Tobias (spørger Asta): Har du nogen knogler i kroppen?

Asta: Nej.

Esben: Så skal du have noget mælk! Latter.

Asta: Uhm... Det smager som tis...

Esben: Jeg tisser ham op i munden.

Tobias: Jeg hugger min arm af. Den skal bruges til føde.

Asta: Du kunne ikke få dig selv til det.

Tobias: Åh nej, så får jeg Stefan til det.

Stefan: OK.

Asta: Jeg skal lige se, om du har kræfter til det!

(Stefans tur til at slå med terningerne.)

... men har vi brug for deres kultur?

At der er tale om et åbent kulturelt system, at børne- og voksenkulturer er gensidigt konstruerende, betyder ikke nødvendigvis, at vi

aflyser begrebet om en børnekultur. Som unge mennesker har børn en række livsbetingelser til fælles, de ikke deler med os voksne. Deres liv som unge mennesker er struktureret i en periodiseret opdeling af kulturelle arrangementer.

Nogle af disse arrangementer, som f.eks. skolen, har vi selv prøvet (i en ældre version), mens andre er af nyere dato. Det giver dem noget at være fælles om, som vi dårligt kan dele med dem. Vi må f.eks. antage, at børn ved mere om at gå i SFO end vi, al den stund at den historisk set er for ung til os. Vi må tilsvarende antage, at børn ved mere om, hvordan det er at leve i netværker af skilte og sammenbragte familier, at omgås høj grad af etnisk variabilitet og at leve med teknologisk mediering af socialt og kulturelt samvær, da mobil'er, sms, msn, Skype osv. slet ikke fandtes dengang. Vi må også forvente, at vores verdensrekord i institutionalisering stiller dem med andre særlige erfaringer, ligesom en tiltagende grad af aldershomogenisering af børnelivet gør det.

Børnelivet er således i dialog med samfundsmæssige forandringer, men samtidig fremmed for os som børns liv, for sådan var det ikke, da vi var børn. Men vil vi lære det at kende? Forstå meningen med det? Eller overlader vi disse nye erfaringer til børnene selv, fordi de ikke kan genkendes som vores erfaringer som børn?

Børnekultur er godt for børn

Ja, det er det – på mange måder. At få adgang til kunstneriske og æstetiske oplevelser og at kunne give dem udtryk er et stort menneskeligt potentiale. Jeg vil som udviklingspsykolog antage, at mangfoldighed både er en kulturel og personlig styrke. Når mennesker har rige oplevelser, er der mange strenge, personligheden kan spille på. Mange koblingspunkter, mange kombinationsmuligheder, der kan give anledning til nyheder, dvs. udvikling. Kunsten er, skriver Vygotsky, menneskets måde at organisere den fremtidige adfærd på:

”Fremtidens menneske opnår alt ved hjælp af den skabende fantasi, nemlig at orientere sig i fremtidens verden og skabe en adfærd, der baserer sig på denne fremtid. ... Og i takt med at det pædagogiske arbejde er at styre skolebarnets adfærd, så barnet forbereder sig på denne fremtid, er en udvikling og optræning af barnets fantasi en af de vigtigste kræfter i processen med at virkeliggøre dette mål.”

”Optræning af barnets fantasi”, skriver en af verdens største udviklingspsykologer, med kærlig tanke på fremtidens samfund. Derfor skal menneskebarnet fornøjes, forundres, forarges, forskrækkes, fascineres og således dannes som et rigt menneske.

Der er ikke nogen modsætning mellem fantasi og virkelighed, fortsætter Vygotsky:

Fantasi er ikke et eller andet primitivt eller metafysisk, men en bevidsthedsform, en kombinationsevne, som hænger sammen med virkeligheden på forskellig vis. Al fantasi bygges på elementer fra virkeligheden. Fantasiprocessen er en tolkningsproces i bevidstheden med komplekse forekomster af forvandlinger, adskillelser, omgrupperinger og fortætninger, indskrænkninger og overdrivelser. Vi kan altså sagtens argumentere for, at børn skal møde rige kulturelle oplevelser for at udvikle sig rigt psykologisk, socialt og kulturelt.

Men hvornår? Skal skønheden og fantasifuldheden være en sjælden og festlig ting eller et behov i hverdagslivet. Skal skaberkraft ”genemsyre enhver bevægelse, ethvert ord og enhver latter hos barnet? Er det enkelte øjeblikke poesi vigtigere end den store kulturoplevelse?” Vygotsky ville ikke tvivle: Her er nøglen til den vigtigste opgave i den æstetiske oplæring – indførelsen af æstetiske reaktioner i livet selv. Kunsten forvandler virkeligheden, ikke kun ved hjælp af fantasifrembringelser, men også gennem reel bearbejdning af ting, genstande og situationer.

... men børnekultur er da godt til børn, ikke?

Der er en slags kultur til børn, der virkelig vil i dialog med børnelivet. Den stræber efter indsigt, den undersøger minutiøst, spørger til, analyserer og beregner tendenser i det danske

børneliv. Den investerer i den slags viden, for det kan godt betale sig. Det er den kommercielle børnekultur. Det er BR, Ikea, H&M, Sony Ericsson, medieindustrien og mange, mange, mange flere. Og mere end noget andet kulturtilbud gør den kommercielle børnekultur indtryk på børns hverdag.

Men dem snakker vi vist ikke så meget med og om. Hvorfor ikke? Fordi vi tror på børns egen dømmekraft? Fordi det ikke er ”vores bord”? Det er en skam, efter min mening. Den kommercielle børnekultur er særdeles dygtig og magtfuld, men hvem vil ”optræne børns fantasi og skaberkraft” over for dette kulturelle betydningstilbud? Ud fra mit kendskab til børnelivet tror jeg, at mange voksne har meninger om denne kultur, men også at få går i dialog med børnene om den.

I det følgende ses et 9-årigt barn, der sammen med sin fritidspædagog har gjort en undtagelse. De har opfundet et alternativ til den voksenforhadte Tamagotchi, den lille hundemaskine, der skulle fodres, plejes og underholdes for ikke at dø. I Japan var der for en tid Tamagotchi-plejere, mens deres ejere gik på arbejde. Voksne danskere var vist aldrig rigtig med på ideen. Kommercielt følelsesrøveri mente vi vistnok. Men børnene fik dem alligevel

Pernille: Hvad bruger børn en Tamagotchi til?

Mikkel: De leger med den, som om den er en rigtig hund. Det er ligesom en øvelse til at ha' en rigtig hund eller et rigtigt barn.

Pernille: Hvorfor tror du, at børn spiller med den i timerne, selvom de ved, de får skældud af læreren, hvis hun opdager det?

Mikkel: Det er nok, fordi de synes, det er kedeligt i timerne.

Pernille: Nå. Jeg har lagt mærke til, at børn bliver kedede af det, hvis den dør.

Mikkel: Ja, man kommer jo til at føle det som en lidelse for hunden, at den ikke får mad.

Pernille: Kan du beskrive, hvordan man har det, hvis den dør?

Mikkel: Man kan godt føle sig lidt skyldig, hvis den dør – man har jo ansvar for den.

Når den lille sag blev købt, var det, fordi den vandt børns hjerter. Mikkel taler om at have ansvar for nogen/noget som en forberedelse til ansvar for noget levende. I andre kulturer bruges søskende eller geder til den slags, nogle gange til overmål. Her i landet fik børnene en lille dims, som voksne rynkede på næsen af.

Pernille: Leger du meget tit med din?

Mikkel: Ja, det gør jeg, men altså, nogle gange så skal den ha' for meget.

Pernille: For meget ... hvad mener du?

Mikkel: Fordi jeg synes, den skal ha' lidt for meget. F.eks.: Ville du lege med en hund 20 gange hver dag og gi' den mad hele tiden? Så synes jeg, det bliver lidt kedeligt ... også når man skal lege med en kammerat ... den har jo ikke liv og kærlighed, vel?

Mikkel er kritisk. Dens fordringer til ham synes helt ude af proportioner. Desuden er den på visse måder ensformig. Mikkel finder betydningstilbuddet for tyndt.

Mikkel viser mig en lille hjemmelavet Tamagotchi af ler. Med en sjov lille lermænd på "skærmen".

Mikkel: Den er ikke så ensformig. En rigtig Tamagotchi kan kun spise, gå til dyrlægen, drikke og spille bold. Prøv at tænd!

(Pernille 'tænder' for den.)

Mikkel: Kan du se? (Smiler) ... kan du se, den kan slå kolbøtter?

Pernille: Kan du??

Mikkel: Ja. Herinde! (Han peger på baghovedet og griner.)

"Fremtidens menneske opnår alt ved hjælp af den skabende fantasi ..." skrev Vygotsky. Mikkel bruger sin fantasi til at overskride sine kulturelle betingelser med.

Pernille: Ok. Men hvis du nu fik 200 kroner. Ville du så gå hen og købe Tamagotchier for dine penge?

Mikkel: Jeg ville måske nok købe én, og så ville jeg købe nogle andre ting for resten.

Pernille: Men hvis du nu ikke synes, at den er levende, som du netop fortæller mig. Og du synes, det er vigtigere at lege med vennerne end at passe den, hvorfor vil du så købe én?

Mikkel: Synes du, at din computer er levende?

Pernille (griner): Nej!

Mikkel: Nå, men den er da meget sjov alligevel, ikke? (Smiler:) Der er jo forskellige spil, ikke? F.eks. baseball.

Sagen er, at disse børnekommercielle tilbud svarer på behov og skaber behov. Det er derfor, de bliver købt. Men det bliver pludselig dyrt, i kroner og tid, at øve sig på at drage omsorg for andre. Mikkel havde en pædagog, der var oprigtig interesseret i børnelivets kultur. Ikke bare 'med på noderne', men solidarisk med Mikkels behov og interesseret og kritisk deltagende i det børnekulturelle tilbud. I dialog, så at sige. Måske tager jeg fejl, men jeg synes, at børn for ofte bliver ladt i stikken her. Måske var det et felt, som den gode kreds af børnekulturformidlere kunne gå i dialog med – sammen med børnene?

< Spørgsmålet er om den filosofi, der kendetegner dagens samfund, kan defineres som **“Jeg køber, altså er jeg”** >

Børn, unge, medier og forbrug

Af Birgitte Tufte, professor,
Copenhagen Business School

“Marketing is one of the least understood aspects of the new digital media culture. As a consequence, its role in the health and well-being of young people has remained largely under the radar of most policymakers, educators, health professionals, and parents ... (!) ...Digital technologies are creating unprecedented intimacies between children and marketers.”

(Chester and Montgomery, 2007:217)

Dette citat beskriver, hvordan markedsføring af nye produkter til børn og unge er tæt knyttet til medieudviklingen og den unge generations brug af de nye medier.

Citatet er hentet fra en amerikansk rapport, og Danmark er som bekendt ikke USA, men det er tendenser, som vi også kan se her i landet. Og for at blive lidt endnu i en form for skræk-scenarie skal også refereres til den amerikanske psykolog Susan Linns bog "Forbrugerbørn" (Linn 2006), som handler om virksomheders

markedsføring og reklameindustriens påvirkning af børn og unge i deres valg og forbrug af alskens produkter - fra legetøj, musik, mobiltelefoner og spil til fødevarer og læskedrikke. Der tegnes et pessimistisk billede af børn, unge og forbrug og den kommercielle kulturs indflydelse - ikke mindst anklager forfatteren virksomhederne for manglende etik i markedsføringen over for børn og unge.

Bogens beskrivelse af forbrugerkulturen i USA kan ikke umiddelbart overføres til danske forhold, men det må dog konstateres, at danske børn i dag vokser op i et samfund, der er præget af markedskræfternes frie spil på globalt plan, og af en medieudvikling, der går stadig hurtigere. Børn er hurtige til at tilegne sig viden om den nye medieteknologi og de nye medieplatforme, og her tænkes bl.a. på internettet med fænomener som msn, weblogs, facebook samt mobiltelefoner, mp3-afspillere og iPods. En anden gruppe, som er hurtige til at bruge den nye medieteknologi, blandt andet til at kommunikere til børn og unge, er annoncører og reklamebureauer, som er yderst kreative, når det gælder om at nå børnene gennem viral markedsføring, advergaming, podcasting mm.

Børn og unge er således på forkant med udviklingen, og de kender til de nye medier, trends, musikgrupper og "brands" længe før deres forældre og lærere: Gennem de nye medier er de daglig i kontakt med vennerne, henter information og modtager mange forskellige budskaber.

KGOY

Barndommen er blevet kortere, samtidig med at den af velmenende forældre og bedsteforældre bliver fyldt op med stadig flere ting. Legetøjsfirmaerne er bekymrede over, at børn holder op med at lege tidligere end før og udvikler nye koncepter, og hvor Barbie-dukkerne for nogle år siden var yndlingsdukkerne hos de 8-10-årige, er det i dag børnehavepigerne, der leger med dem.

Ved konferencer og seminarer opererer man med begrebet KGOY= Kids grow older younger. Barndommen er med andre ord "krympet", således at vi alle sammen, hvad enten vi er 7 eller 70 år, ønsker at være unge, og særlig stor interesse har der i de senere år været for den aldersgruppe, som er blevet døbt "tweens".

Hvor man i 1950'erne opfandt begrebet "teenagers" = de unge, som var mellem 13 og 19 år, er der i de senere år blevet stor interesse for "tweens" = de, som er "in between", dvs. mellem at være børn og teenagere. Generelt defineres tweens som de 8-12-årige. Når der fra forskellig side er fokus på dem som forbrugere, er det, fordi deres adfærd ligner den, som var teenagernes for nogle år siden, dvs. at de har stort kendskab til medier og varemærker. Endvidere, hvilket ikke er det mindst vigtige, har de indflydelse på familiens forbrug, lige fra anskaffelse af morgenmadsprodukter til køb af elektronik, biler og ferier. Og endelig er de fremtidens forbrugere. De har egne lomme penge, om end de ikke disponerer over lige så mange penge som deres ældre kammera-

ter, idet man i Danmark skal være 13 år for at have et arbejde, hvilket indebærer, at mange, så snart de er fyldt 13 år, forsøger at skaffe sig et arbejde efter skoletid.

Som sagt finder udviklingen af medie- og forbrugersamfundet i dag sted globalt, og man kan lidt polemisk sige, at der i dag er større lighed med hensyn til smag og kultur mellem de 11-12-årige i København, New York, Beijing og Madrid, end der er mellem de samme 11-12-årige og deres bedsteforældre – og måske også deres forældre. Disse ganske unge går i de samme tøjmærker, lytter til den samme musik, sender sms via de samme typer af mobiltelefoner, kommunikerer via Messenger på internettet. Mange af dem har oprettet deres egen weblog, og de spiser pizza og burgere med cola til. Generationsforskellene hvad angår medier og forbrug er markante, fordi udviklingen går så hurtigt, og som sagt er børn og unge her frontløberne. De er i en fase af deres liv, hvor de er i færd med at opbygge en egen identitet, og i denne søgeproces spiller udseende og "rigtig" smag en stor rolle: Det rigtige tøj og den rigtige mobiltelefon har en signalværdi, er adgangstegn til kammeratgruppen.

Jeg er det, jeg har ...

En ganske almindelig ønskeseddel fra en 12-årig pige kan se ud som følger:

- Lyserød iPod
- Sony Ericsson W660i
- All stars sko
- Cowboybukser fra Miss Sixty og Killah
- Singstar spil
- En sengelampe
- En hamster
- Halskæde med mit navn
- Digitalkamera
- "Best of 2007" CD
- Dolce & Gabbana t-shirt

Interessant ved denne ønskeseddel er, at den tegner et billede af en ganske ung pige, en "tween", som er midt imellem at være barn og ung, og hvis ønsker omfatter et bredt spektrum af ting. Hun ønsker sig både en hamster, en sengelampe og en halskæde med sit navn, men er samtidig meget bevidst om "brands" på tøj og mobiltelefoner.

På Copenhagen Business School har vi gennemført et toårigt projekt om tweens med titlen: "Tweens – mellem medier og forbrug". Det er en undersøgelse af 10-12-åriges brug af medier i forhold til børnenes identitetsdannelse og socialisering som forbrugere. Hensigten med projektet har været at undersøge, i hvilket omfang medierne spiller en rolle for 10-12-årige børns forbrugeradfærd i forhold til andre socialiseringsfaktorer som familie, skole og kammerater. Vi valgte at fokusere på den gruppe, som er blevet kaldt "de ældre tweens", og ikke beskæftige os med de 8-9-årige, fordi de 10-12-årige tilsyneladende, ud fra et kommercielt synspunkt, er den mest ombejlede gruppe.

De tweens, som vi har mødt i forbindelse med interviews og spørgeskemainsamling i fire forskellige geografiske områder i Danmark, giver indtryk af at være meget bevidste om hverken at være børn eller teenagere, og de er reflekterende i forhold til deres egen rolle i kammeratgruppen og loyale over for hinanden. De er overbeviste om, at de er mere kompetente end forældre og lærere, når det gælder computere og mobiltelefoner. Blandt andet siger en 11-årig dreng: "De nye mobiltelefoner – dem har de da opfundet til os, for min mor kan da i hvert fald ikke finde ud af dem."

De fleste kan på stående fod nævne mange "websites" på internettet, mens det kniber med

at komme i tanker om nogle tv-reklamer, og hvis der nævnes tv-reklamer, er der som regel nogle, der har humor og narrative elementer, mens de så ikke altid kan huske, hvilket produkt der reklameres for.

Disse 10-12-årige kan ikke defineres som et homogent segment, for der er forskelle: De er søgende og ambivalente, og der er forskelle på tilgangen til forbrug og indsigt i økonomi afhængig af faktorer som hvor i landet, man bor, og hvilket økonomisk niveau familien har.

Der er en tendens til, at hvor man har råd til dyre produkter, har børnene et større mærkekendskab end i de områder, hvor der ikke er helt så mange penge til rådighed. Med andre ord hænger tweens' forbrug, deres indflydelse på familiens forbrug og kendskab til mærkevarer meget sammen med familiens økonomi, livsstil, smag og regler. Nogle af de børn, vi har været i forbindelse med, har ringe kendskab til pris, værdi og forholdet mellem indtjening og forbrug.

F.eks. kan en 12-årig pige mene, at 200 kroner er meget dyrt for et par Diesel-jeans, mens en jævnaldrende pige et andet sted i landet siger, at hun købte en meget billig T-shirt til "kun" 100 kroner og fortæller, at hun lige har fået to par Diesel-bukser, som hver kostede 1000 kroner. Med andre ord meget forskellige ideer om, hvad mærkevare tøj koster, og ringe forståelse for, hvad det eventuelt betyder for familiens budget, at børnene ønsker at gå i mærketøj.

Er der forskelle mellem de 10-årige og de 12-årige? Dertil er at sige, at der er individuelle forskelle på, hvor modne, velovervejede og reflekterende tweens i almindelighed er, men der er generelt forskelle mellem 10-årige og 12-årige. De 10-årige er i et vist omfang sta-

dig orienteret mod legetøj, specifikt drenge- og pigelegetøj; de er, hvad vi normalt forstår ved "børn", mens de 12-årige står med det ene ben inde i ungdomskulturen.

Interessant er det, at tweens, til trods for at de ikke mener, at deres forældre er særlig kompetente, hvad angår nye medier, ser forældre som nogle, der spiller en stor rolle i deres liv med hensyn til normer og holdninger, og som man derfor orienterer sig imod. En pointe i den forbindelse og i relation til forbrug er sandsynligvis også, at tweens-gruppen rent økonomisk er afhængige af de penge, de modtager som lommepenge og gaver af forældre og bedste-forældre.

Der tegner sig nogle kønsforskelle, hvor tendensen er, at drengene er lidt mere kritiske over for reklamer end pigerne, og, hvad andre undersøgelser også har vist, er pigerne tilsyneladende noget mere orienterede mod forbrug end de jævnaldrende drenge. "Shopping" er blevet en del af tweens-gruppens begrebsverden, hvor vi i butikscentre møder dem to og to eller i grupper. Især er det pigerne, som shopper rundt, hvilket ikke nødvendigvis betyder, at de køber ind i større omfang, men de tilegner sig viden om nye "trends" og "brands", selv om de måske kun køber et hårspænde eller et blad.

Sammenfattende kan vi konstatere, at disse ganske unge – piger som drenge – er lige så søgende og nysgerrige, som unge altid har været, om end søgeprocessen tilsyneladende begynder tidligere end før.

Imidlertid er dagens børn og unge underlagt et større kommercielt pres end tidligere, som især for pigernes vedkommende gør, at de føler sig usikre med hensyn til krop og udseende i forhold til mediernes forbilleder og bruger tid, penge og tanker på at iscenesætte sig selv.

En af de centrale konklusioner i undersøgelsen er, at tweens ikke er helt så kompetente og mærkevarefokuserede forbrugere, som medierne ofte har fremstillet dem, men de er heller ikke nogle stakkels, sårbare børn, som man entydigt kan manipulere med: De lever i et forbrugersamfund og er i færd med at udvikle sig til forbrugere, og det foregår som et samspil mellem påvirkning fra kammerater, fra medierne og fra ældre søskende samt forældre.

Endelig kan man næppe undre sig over, at en dreng eller pige går højt op i shopping og forbrug, hvis far udskifter bilen hvert år, og mor jævnlig "powershopper".

"Cogito, ergo sum" = "Jeg tænker, altså er jeg", skrev den franske filosof René Descartes i det 17. århundrede. Spørgsmålet er, om den filosofi, der kendetegner dagens samfund, kan defineres som "Jeg køber, altså er jeg".

Medie- og forbrugerkulturen – trussel eller udfordring?

Hvor der i en række år har været stor interesse for børns og unges mediekultur, må det i dag konstateres, at medie- og forbrugerkulturen

indgår i et symbiotisk forhold, som det er vigtigt at få øje på og forholde sig til, hvis man som voksen interesserer sig for børns hverdag og kultur.

Imidlertid er det et problem, at mange voksne ikke har større indsigt i disse nye kulturelle fænomener og i børns og unges evne til at navigere i denne nye verden. Vi har med andre ord et generationsproblem: Forældre er velmenende og tror ofte, at de ved, hvad børnene foretager sig på nettet, men undersøgelser viser, at forældre og børn svarer forskelligt, når det drejer sig om nye medier, og at forældrene rent faktisk ofte er forholdsvis uvidende om, hvad børnene foretager sig på internettet. Det viser f.eks. en undersøgelse foretaget af Forbrugerstyrelsen i 2005. Her har man undersøgt, i hvilket omfang forældre har kendskab til de nyere former for markedsføring, som virksomhederne i dag anvender – især via internettet og mobiltelefonen. Undersøgelsen viser blandt andet, at næsten halvdelen af forældrene ikke ved, at virksomheder tilbyder at sende en sms, når nye produkter lanceres, og 55 procent af forældrene ved ikke, at man på internettet kan finde gratis computerspil, der indeholder reklamefigurer (Forbrugerstyrelsen 2005).

Mange voksne har således et begrænset kendskab til børns og unges mediebrug og forbrug, men ikke desto mindre forholder de sig ofte elitært og kritisk - holdninger, der sandsynligvis kan forklares ud fra, at de er bærere af en kulturel kapital, repræsenteret ved boglig dannelse og rationel fornuft. En kulturel kapital, som pr. definition ser ned på de "underlødige" medier og den kommercielle påvirkning. Derfor er det svært at komme i dialog med navigatørerne i medie- og forbrugerlandskabet. Og de er, som det er sagt tidligere, børnene, de unge og markedsfolkene.

Som et meget konkret eksempel på problematikken skal afslutningsvis nævnes debatten vedrørende markedsføring til børn af usunde fødevarer og sukkerholdige drikke. Der tages p.t. forskellige forholdsregler både internationalt og nationalt og i såvel lovgivningen som i form af selvregulering. F.eks. har man i England i 2007 indført et forbud mod tv-reklamer for føde- og drikkevarer rettet mod børn. Imidlertid rammer et sådant forbud kun en meget lille del af det store komplekse problemfelt, som er årsagen til den stigende fedme blandt børn og unge. Og set ud fra et medieperspektiv

er det for snævert primært at fokusere på markedsføringen via tv-reklame. Det er at se i det kulturelle og mediemæssige bakspejl, al den stund børn og unge dagligt bevæger sig rundt i det store digitale medie- og markedslandskab, uden at hverken forældre, pædagoger, politikere og kun de færreste voksne generelt har nogen større indsigt i omfanget og effekten af dette.

< Kultur **for, med**
og **af børn** er
vigtige temaer
i regeringens
kulturpolitik >

Status for Netværket og Netværkets parters aktiviteter i 2007

I dette kapitel gør vi status over de aktiviteter, parterne i Børnekulturens Netværk har sat i gang i fællesskab, og status over de aktiviteter, parterne har sat i gang på egen hånd.

Kulturministeriet

Kultur for, med og af børn er vigtige temaer i regeringens kulturpolitik, og kulturministeren har sat mange initiativer i gang på disse områder.

Kulturministeriet har tradition for at sætte fokus på børns kulturelle udvikling og muligheder. Ministeriet giver tilskud til musikskoler, skolekoncerter, børneteater, børnelitteratur, børnefilm, medieundervisning, biblioteksprojekter og museumsaktiviteter, ligesom DR og TV2 producerer og køber mange børneprogrammer.

Kulturministeriets styrelser og de institutioner, som er medlemmer af Børnekulturens Netværk, har også faglige og administrative opgaver i forbindelse med de statslige bevillinger til børnekulturen.

Familie- og Forbrugerministeriet samt Undervisningsministeriet blev desuden medlemmer

af Børnekulturens Netværk i 2005. Efter valget i efteråret 2007 blev Familienministeriet afløst af Velfærdsministeriet. Udvidelsen har gjort det lettere at koordinere på tværs af ministerier.

Børn som fokusområde i resultatkontrakter

Kulturministeren har fortsat kultur for og med børn som særligt fokusområde, når ministeriet indgår resultatkontrakter med statens kulturinstitutioner:

- Ordrupgaard tilbyder undervisningsforløb for børn og unge i såvel den permanente samling som i særudstillingerne.
- Styrelsen for Bibliotek og Medier udvikler nye koncepter og metoder, der kan tiltrække og fastholde børn som aktive biblioteksbrugere.
- Alle det Kongelige Teaters fire kunstarter skal præsentere børn og unge for den levende kunst og den danske kulturarvs muligheder.

- Musikkonservatorierne udfører årligt en lang række aktiviteter for og med børn: Det Jyske Musikkonservatorium udbyder for eksempel lørdagsskoler for børn og unge med særligt talent, mens Vestjysk Musikkonservatorium gennemfører særlige musikformidlingsaktiviteter for børn og unge.

Kultur i hele landet

Initiativer for børn og unge er et vigtigt element i hovedparten af de kulturaftaler, som kulturministeren indgår med kommuner. Aftalerne giver kommunerne større frihed til at disponere deres kulturaktiviteter, til at sætte fokus på deres kulturpolitiske initiativer og til at støtte det lokale kulturpolitiske engagement og tværgående samarbejde på tværs af kommunegrænser.

For at fremme et rigt kulturliv uden for hovedstaden yderligere har ministeren udsendt en strategi for kultur i hele landet. Som en del af strategien er der oprettet en Kulturpulje til hele landet på 24 mio. kr. årligt, der skal være med til at højne kvaliteten af kulturlivet yderligere. Puljen gør det i endnu højere grad muligt at bakke op om den lokale kulturpolitiske indsats, også når det gælder børn og unge.

Læselyst fra kampagne til program

Læselystkampagnen har, siden starten i 2003, udviklet mange gode strategier til at vække børns og unges læselyst. Partnerskaber mellem ministerier, professioner og institutioner har været den underliggende strategi, og pædagoger, lærere, bibliotekarer, kunstnere og kulturformidlere har sat fokus på metoder med appel i 135 projekter. Der er blevet digtet, tegnet og fortalt, og der er blevet fantaseret, fabuleret og dramatiseret. Lysten har drevet værket, og målet har været at lære børn og unge, at læsning giver oplevelser og redskaber til at forstå sig selv og verden. Kampagnen sluttede med udgangen af 2007, og de bedste Læselystkoncepter føres videre i et treårigt program i 2008-2010. De involverede ministe-

rier er Kulturministeriet, Undervisningsministeriet og Familie- og Forbrugerministeriet. Læselystprogrammet er forankret i Styrelsen for Bibliotek og Medier (læs mere i Biblioteksstyrelsens status side 44).

Kulturkanon

Kulturkanonen præsenterer de værker, førende fagfolk har udpeget som væsentlige inden for billedkunst, musik, litteratur, arkitektur, kunsthåndværk, design, scenekunst og film. Kanonen er et tilbud til alle om at stifte bekendtskab med umistelige dele af vores kulturarv. Da den blev offentliggjort i 2006, rummede den desuden en særlig kanon for børnekultur. Dermed spejler den kulturlivets generelle tendens til at tage børn og deres kulturelle behov alvorligt. Kanonen blev uddelt i 140.000 gratis eksemplarer med støtte fra en række fonde. Den findes nu som klassesæt i skoler og på ungdomsuddannelser, og man kan finde den på internettet, hvor den præsenteres på en hjemmeside med link til Undervisningsministeriets vejledning om, hvordan man kan bruge kulturkanonen i undervisningen.

Børnebibliotekerne i vidensamfundet

Kulturministeren nedsatte i 2006 et bredt udvalg, der skal styrke børns forhold til bibliotekerne. Undersøgelser viser, at 80 % af alle danske børn benytter folkebiblioteket, men at de flittigste brugere har halveret deres besøgsantal i løbet af syv-otte år. Udvalget er ved at lægge sidste hånd på en rapport med anbefalinger og forslag til, hvordan børnebibliotekerne og bibliotekstilbud fortsat kan være attraktive for børn i vidensamfundet. Styrelsen for Bibliotek og Medier fungerer som sekretariat for udvalget (læs mere i Biblioteksstyrelsens status side 44).

Kulturarven skal formidles

I 2005 nedsatte ministeriet et formidlingsudvalg med kyndige fra blandt andet museumsverden. Udvalget offentliggjorde sin udredning om museernes formidling i april 2006. På baggrund af den har kulturministeren fremlagt en formidlingsplan, som er udmøntet i en række puljer i 2007 med forskellige indsatsområder, blandt andet museer og undervisning. Formålet med planen er at gøre landets museers formidling endnu bedre og at sikre, at museerne når ud til et endnu større publikum. Kulturarvsstyrelsen administrerer puljerne (læs mere i Kulturarvsstyrelsens status side 49).

Gratis adgang til nogle museer

Ikke mindst børn og unge skal have tilbud kvalificeret viden om det land, de vokser op i, og om dets kulturarv. Et betydningsfuldt tiltag er det derfor, at børn og unge under 18 år fra 1. januar 2006 har gratis adgang til alle statsanerkendte museer i hele landet. Samtidig er det nu også gratis for hele befolkningen at besøge de permanente samlinger på landets vigtigste kulturbærende museer, Nationalmuseet og Statens Museum for Kunst.

Historiens Dag

Den landsdækkende begivenhed Historiens Dag blev afviklet for tredje gang søndag den 3. juni 2007 med temaet "Børn i industrihistorien". Dagen sætter fokus på kulturarven og dens betydning – i 2007 gennem i alt 101 lokale arrangementer. Arbejdet koordineres af Kulturarvsstyrelsen (læs mere i Kulturarvsstyrelsen status side 50).

DR og TV 2

I mediaaftalen for 2007-2010 er kravet til Danmarks Radios programvirksomhed til børn og unge udbygget og præciseret i forhold til tidligere. DR's public service-kontrakt fremhæver, at indsatsen over for børn skal styrkes, både på de traditionelle kanaler og på internettet. Børnedramatik nævnes specifikt som et område, der skal styrkes. Her har DR traditionelt stået stærkt, f.eks. med Bamse og Kylling, som fejrer 25 års jubilæum i 2008. TV 2's tilladelse til public service-programvirksomhed indeholder også forpligtelser i forhold til børn: Kanalen skal levere programmer af høj kvalitet til børn, og der skal lægges vægt på dansksprogede programmer. Filmaftalen 2007-2010 forpligter desuden DR og TV 2 til at tilgodese produktion af film for børn og unge med mindst 25 pct. af stationernes samlede midler til spillefilm, kortfilm og dokumentarfilm.

Børn og unges brug af nye medier

Medierådet for Børn og Unge fungerer som dansk nationalt Awareness Node under "EU Safer Internet Plus Programme" til og med 2008. Dermed er danske børn, unge, forældre og lærere fortsat sikret et videnscenter, der formidler information om børn og unges brug af internettet og andre nye medier.

Børn og idræt

Det er et højt prioriteret politisk mål at få flest mulig børn og unge til at dyrke idræt. Udfordringen er især at nå de børn og unge, som

ikke tiltrækkes af de traditionelle idrætsstilbud i foreningerne. Det kan ske ved at skabe idræts-tilbud i nærmiljøerne og på strategisk gode tidspunkter, f.eks. lige efter skoletid. Tilbudene udvikles som regel bedst i samspil mellem foreninger og kommunale institutioner. Det er den bærende idé i projekterne under Kulturministeriets 24 mio. kr. store pulje "Børn og unge i bevægelse", som nu nærmer sig den afsluttende evaluering.

En helt særlig udfordring ligger i at nå marginaliserede børn og unge. Derfor har Kulturministeriet og Socialministeriet i 2005-2008 afsat 10 mio. kr. årligt til puljen "Idræt for vanskeligt stillede børn". Midlerne går til idrætsforeningers projekter, f.eks. handicappede, overvægtige eller anbragte børn og unge.

Når det gælder børn og idræt, er koordinering af indsatsen vigtig. Derfor har Kulturministeriet og Undervisningsministeriet taget initiativ til et netværkssamarbejde på området, hvor en række ministerier, Kommunernes Landsforening, idrætsorganisationerne, Børnekulturens Netværk m.fl. deltager.

Som et meget vigtigt initiativ er desuden i 2007 nedsat et tværministerielt breddeidrætsudvalg under Kulturministeriet. Breddeidrætsudvalget skal sætte særlig fokus på børn og unge.

Ny struktur i det fællesnordiske kultursamarbejde

Den nye struktur for det fællesnordiske kultursamarbejde trådte i kraft 1. januar 2007. Dermed er der sket et skift fra en sektorbaseret til en programbaseret struktur med tre tidsbegrænsede rammeprogrammer. Et "Program for Nordiske Computerspil for børn og unge", et "Kunst- og Kulturprogram" og et "Mobilitetsprogram" for kunstnere m.fl. Samtidig er der etableret et fast informations- og kontaktpunkt til administration af programmerne, "Kulturkontakt Nord".

Computerspilprogrammet fik i 2007 en bevilning på 10 mio. kr. De to øvrige programmer er brede programmer, hvor også børne- og ungeområdet kan søge om midler til tværgående projekter og initiativer.

De fællesnordiske huse og institutter på Grønland, Island, Færøerne, Ålandsøerne og i Hel-singfors har desuden stadig børn og unge som et væsentligt fokusområde.

Børnekulturens Netværk: Status for Netværkets fælles aktiviteter i 2007

I vores handlingsplan for 2006-2007 var fokus *Børnekultur i hele landet*, og platformen for denne indsats var kommunalreformen. Netværket har set reformen som en enestående mulighed for at styrke udviklingen af den lokale børnekultur og for at bruge samarbejdet om børnekulturen som frontløber for kommunernes øvrige samarbejde på tværs af gamle kommuneskel.

I 2007 har Netværkets tre temaer, *Kultur i dagtilbud*, *Kultur i skolen* og *Kultur i familien*, også været centrale. De tre temaer peger på de mange muligheder for aktiviteter og samarbejde, som findes i Netværkets sammensætning af parter, og som er blevet styrket i det forgangne år.

Børnekultur i hele landet

Modelkommuneforsøget

Modelforsøget "Børnekultur i kommunen – nye veje og metoder i arbejdet med børn, kultur og fritid" blev 1. september 2007 sat i gang i 14 kommuner og løber frem til august 2009. Formålet er at opkvalificere de lokale kulturtilbud til børn ved at udvikle nye modeller og metoder for arbejdet med børn og kultur på tre områder: *Kultur i dagtilbud*, *Kultur i skolen* og *Kultur i familien*.

De metoder og modeller, som kommunerne afprøver i deres lokale forsøgsprojekter, skal alle andre kommuner på sigt have gavn af. I første omgang har Netværket derfor inviteret

de kommuner, som fik afslag på deres ansøgning om at blive modelkommune af ressourcemæssige grunde, til at følge forsøget på tæt hold. 18 har takket ja til tilbuddet om at blive følgekommune. Dermed deltager i alt 32 kommuner i modelforsøget, som har en økonomisk ramme på 4.4 mio. kr.

Startskuddet for forsøget var en konference for de 14 modelkommuner i efteråret 2007 – den første i rækken af konferencer og seminarer for modelkommuner og følgekommuner frem til 2009.

På Netværkets hjemmeside www.boernekultur.dk kan man få information om de 14 modelkommuner og læse deres fulde projektbeskrivelser og samarbejdsaftaler, og om de 18 følgekommuner og deres kontaktpersoner.

Samarbejde om kulturaftaler

Kulturministeriet har indtil nu indgået regionale kulturaftaler med 12 kommuner landet over – de fleste med børne- og ungdomskultur som et prioriteret indsatsområde. Netværket bidrager med inspiration og ideer til, hvordan kommunerne bedst kan realisere målene i aftalen.

"Puljen til kultur i hele landet" giver også tilskud til en del af aktiviteterne, blandt andet et stort projekt mellem fire midtjyske og østjyske kommuner, hvor museer og andre kulturinstitutioner arbejder sammen om at formidle kunst og kultur på nye måder, med KulturPrinsen i Viborg som koordinator.

Børnekulturkonsulenter

Landets børnekulturkonsulenter har skabt et tæt samarbejde, som Netværket deltager i. Vi støtter blandt andet konsulenternes årsmøde, hvor vi sammen diskuterer børnekulturens udvikling og udveksler ideer og erfaringer. Konsulenterne er også synlige på Børnekulturportalen www.boernogkultur.dk.

Arkitektur og design

Dansk arkitektur stormer frem og fik i 2007 en officiel arkitekturpolitik: "Arkitekturnation Danmark, rammer for liv – rammer for vækst". Politikken er formuleret i et samarbejde mellem flere ministerier og kommer med bud på en række initiativer, der kan fastholde og udvikle høj kvalitet i dansk arkitektur.

I slipstrømmen på arkitekturpolitikken er det vigtigt at beskrive børnenes rolle og rammer på området. Derfor udpegede Netværket i 2005 arkitektur og design som ét af de kunstområder, der skal gøres en særlig indsats for.

En projektgruppe under Netværket har i 2006-2007 diskuteret, hvordan man kan få overblik over eksisterende potentialer og styrke området. Projektgruppens repræsentanter fra kultur- og uddannelsesinstitutioner, faglige organisationer og netværk foreslår en fempunktsplan med fokus på at

- styrke de faglige netværk
- kortlægge, dokumentere og supplere med udenlandske erfaringer
- opsamle best practice-eksempler
- synliggøre arkitekter og designere, som kan indgå i formidlingen
- etablere kursusvirksomhed.

For at sikre alle børn adgang til arkitektur og design vil projektgruppen desuden udvikle en vision med forskellige fødekædestrategier, der kan fremme formidlingen i skoler, kulturinstitutioner og uddannelsesinstitutioner.

Diplomuddannelsen

Kravene til kulturformidlingen til børn og unge har ændret sig i takt med børns ændrede medievaner og kulturvaner. Derfor har Netværket taget initiativ til en ny diplomuddannelse for kulturformidlere, som sætter fokus på aktuelle udfordringer, roller og redskaber i formidlingen af kunst og kultur til børn og unge.

Diplomuddannelsen er en toårig forsøgsuddannelse fra september 2007 til juni 2009, som

foregår på Odsherred Teaterskole i Nykøbing Sjælland.

Det første hold på 30 studerende er udvalgt blandt 90 ansøgere. Mange er pædagoger og lærere. Museumsformidlere, bibliotekarer, kunstnere, ansatte i kommuner og det private erhvervsliv er også blandt ansøgerne.

En arbejdsgruppe med repræsentanter fra syv af Kulturministeriets uddannelsesinstitutioner har udviklet uddannelsen med udgangspunkt i det berigende samarbejde mellem de mange kunst- og kulturetninger: Musik, film, kulturhistorie, naturhistorie, museer, biblioteker, teater, dans, billedkunst og litteratur.

Med i arbejdsgruppen er:

- Danmarks Biblioteksskole
- Den Danske Filmskole/Animationsuddannelsen
- Det Danske Filminstitut/Center for Børne- og Ungdomsfilm
- Odsherred Teaterskole
- Organisationen Danske Museer/Danske Museers Efteruddannelse
- Skolen for Moderne Dans
- VMK-Konservatoriet for musik og formidling
- CVU Sønderjylland/Center for undervisningsmidler

Netværket giver tilskud til forsøgsperioden, mens Danmarks Biblioteksskole administrerer uddannelsen.

Det første uddannelsesforløb procesevalueres af firmaet Pluss Leadership. Evalueringen skal bruges i de videre overvejelser om uddannelsens fremtid: Hvordan kan uddannelsen forankres på længere sigt, er der behov for justeringer osv.

Børnekultur på nettet

Børnekulturens Netværk færdiggjorde i 2006 "Artriks" - en prototype på en fortællende søgemaskine for børn. En projektgruppe har diskuteret mulighederne for at virkeliggøre søgemaskinen og præsenterede Netværket for sine overvejelser i efteråret 2007.

På den baggrund har Netværket besluttet at udvikle en overordnet netstrategi for hele det statslige børnekulturområde. En strategi, som både tager højde for de nyeste teknologiske muligheder og for børns ændrede kultur- og medievaner. Strategien skal være færdig i efteråret 2008.

Børnekulturportalen: En effektiv måde at formidle ny viden på

Siden Børnekulturportalen blev etableret i 2002, har BIN-Norden og Netværket haft et frugtbart samarbejde om at synliggøre børnekulturforskningen. BIN-Norden har mere end 275 medlemmer, hvoraf langt de fleste er aktive børnekulturforskere. Hver måned melder nye forskere sig ind i BIN-Norden, og på Børnekulturportalen får de mulighed for at beskrive deres forskningsområder, institutioner, projekter og resultater. På denne enkle måde kan forskerne formidle ny viden om børnekultur til dem, der har brug for den. Og brugerne kan hurtigt orientere sig og finde lige netop den viden, der kan give afgørende inspiration til deres arbejde i praksis.

Denne tætte kontakt mellem forskning, formidling og brugere er unik. Den er vigtig både for børnekulturforskningen, BIN-Norden og for kvaliteten i formidlernes børnekulturelle praksis. Ambition er, at brugerne fremover ikke blot skal kunne orientere sig, men også have mulighed for at downloade nyere forskningsartikler.

Henrik Tarp Vang, webredaktør, BIN-Norden

Læs mere om børnekulturforskning på www.boernogkultur.dk

Støttefunktioner

• Rådgivning

Netværkets sekretariat modtager mange henvendelser fra kommuner, kulturinstitutioner, uddannelsesinstitutioner, organisationer og enkeltpersoner, som har behov for råd og vejledning i deres arbejde med børn og kultur, eller som gerne vil i dialog med Netværket. I 2007 har sekretariatets medarbejdere også været i tæt dialog med kommunerne om igangsættelsen af modelforsøget.

Netværket ønsker at give den bedst mulige og mest kvalificerede rådgivning. Derfor har sekretariatet besvaret henvendelserne i samarbejde med Netværkets parter. På denne måde stiller Netværket sin samlede faglige viden og sparring til rådighed for hele det børnekulturelle felt. Samtidig giver det Netværkets parter et større overblik over, hvordan børnekulturen udvikler sig, både lokalt og på landsplan.

• Videndeling

Netværket driver Børnekulturportalen på www.boernogkultur.dk, som er vores centrale redskab til at dele viden og erfaringer og til at inspirere til nye tiltag på børnekulturområdet. Portalen har nu 10.000 brugere om måneden, og et støt stigende antal brugere vælger at abonnere på portalens elektroniske nyheds-

brev. Abonnementerne kommer fortrinsvis fra kommuner, biblioteker, skoler og museer.

Vi opdaterer og videreudvikler løbende portalen. Senest har vi opprioriteret børnekulturforskningen, så den nu er en integreret del af portalens indhold.

På Netværkets hjemmeside www.boernogkultur.dk kan man følge med i vores aktiviteter og downloade eller bestille vores publikationer.

Netværkets sekretariat har også taget initiativ til at gøre de statslige indsatser for børn og kultur på nettet mere synlige: Vi har oprettet et forum for webredaktører, hvor de medarbejdere hos netværkets parter, der redigerer hjemmesider, ved fælles hjælp sikrer, at alle aktiviteter omtales.

Børnekulturens aktører i de øvrige nordiske lande kan følge udviklingen i Danmark og læse om de vigtigste danske tiltag på børnekulturområdet på Nordisk Ministerråds børne- og ungdomskulturportal Valhalla, valhalla.norden.org, som Netværkets sekretariat løbende leverer informationer til.

I 2007 har vi også videndelt på vores egne og andre aktørers konferencer og seminarer, skrevet artikler til fagblade osv.

I slutningen af 2006 udgav vi desuden en række publikationer, der kan hjælpe og inspirere lærere, pædagoger, foreningsfolk, embedsmænd osv. i det daglige arbejde med børnekultur i kommuner, daginstitutioner, skoler og fritid. Mange lærere og pædagoger bruger f.eks. håndbøgerne "Kunst og kultur i børns dagligdag", når de skal hyre kunstnere, søge tilskud til deres projekter eller har brug for inspiration til at integrere kunsten og kulturen i skolen eller dagtilbuddet.

• Dokumentation

Netværket formidler løbende forskning og forskningsresultater om børnekultur til alle interesserede i et tæt samarbejde med forskningsmiljøerne.

Resultatet kan blandt andet ses på Børnekulturportalen, hvor vi nu har samlet en næsten komplet database over alle aktive danske børnekulturforskere med oversigt over deres forskning, artikler, publikationer osv. BIN-Norden og Danmarks Biblioteksskole opdaterer og vedligeholder databasen.

Netværkets sekretariat har også indledt et samarbejde med Syddansk Universitet, Danmarks Biblioteksskole og Roskilde Universitetscenter om at etablere et fagligt forum for børnekulturforskningen i Danmark.

• **Internationalt samarbejde**

I EU-netværket for embedsmænd i EU's undervisningsministerier og kulturministerier har Børnekulturens Netværk i 2007 været med til at diskutere emner som:

- UNESCOs Roadmap for Arts and Education, som er strategier til at udvikle kunst og kultur i uddannelsen
- Forskellige måder at bruge netværk på i EU
- Udviklingen af en europæisk kulturordbog, som beskriver forskellige ords betydning i kunstneriske, kulturelle og uddannelsesmæssige sammenhænge. Ordbogen findes nu på www.cultuurnetwerk.nl/glossary
- Overvejelser om aktiviteter i 2009, EU's år for kreativitet og innovation.

Det uformelle samarbejde i Norden har fungeret uden afbrydelser i mange år, og i starten af 2007 tog Netværket sammen med Norge initiativ til at genskabe det tidligere formaliserede nordisk samarbejde om børnekultur. I første omgang inviterede vi de øvrige nordiske lande med i en arbejdsgruppe med særligt fokus på kunst og kultur i skolen. Denne gruppe mødes en gang om året.

Samarbejde med andre

Dialogen med andre centrale parter er en vigtig del af samarbejdet om at udvikle børnekulturen: En bred og tæt dialog er en forudsætning for, at vores indsats vinder genklang og sætter sig spor i alle dele af kulturens fødekæde - fra det skabende led over formidlerne til modtagerne i yderste led (om det er børnene selv eller de voksne, som får det gode kulturmøde mellem børn, kunst og kultur til at lykkes).

I vores samarbejde med kommunerne har to parter spillet en særlig rolle:

- Børnekulturchefforeningen, som har været vores sparringspartner i arbejdet med at udvikle modellforsøget, planlægge vores konferencer og mange af vores øvrige tiltag i kommunerne.
- Børnekulturkonsulenterne, som har givet os vigtig viden om dagligdagen i kommunerne på det børnekulturelle område. De har et godt netværk, som vi bruger til at formidle relevante informationer hurtigt og effektivt og til at ini-

tiere, at bestemte aktiviteter bliver sat i gang. Vi understøtter samtidig konsulenterne på en årlig konference.

Vi har desuden fortsat og udviklet samarbejdet med en række parter: Netværkets samarbejde omfatter i dag Kommunernes Landsforening, Børnerådet og Fagligt Forum for Børnekultur, dvs. formidlingsinstitutionerne: LMS - Levende Musik i Skolen, Teatercentrum. Dansekonsulenterne under Dansens Hus, Dansk IBBY (Selskabet for børnelitteratur), Dansk ASSITEJ og Landsforeningen Børn, Kunst og Billeder.

Vi er også i løbende kontakt med børnekulturaktørernes faglige organisationer, interessegrupper og foreninger.

Set fra Norge:

Nødvendigt og nyttigt nordisk netværk

- Siden vi startede arbejdet med "Den kulturelle skolesekken" i Norge i 2001, har det været naturligt og nødvendigt for os at knytte kontakter til tilsvarende miljøer i de andre nordiske lande. Ved oprettelsen af Børnekulturens Netværk i 2002 blev den videreført gennem Netværkets sekretariat.

Vi har haft jævnlige møder, og også diskuteret temaer over telefon eller e-mail. Vi har også været inviteret til flere konferencer i Danmark for at fortælle om Den kulturelle skolesekken, og Børnekulturens Netværks sekretariat har præsenteret sit arbejde på en nordisk konference, som vi arrangerede i Bergen i 2006.

Vores tætte kontakter har været en drivende kraft i at få etableret et nordisk netværk om kunst, kultur og skole, hvor vi kan udveksle informationer på tværs af de nordiske lande og knytte kontakter.

Det nordiske netværk havde sit første møde i København i januar 2007 med Børnekulturens Netværk som værter, og mødes igen på Færøerne i februar 2008.

Set fra vores side oplever vi en stigende interesse for professionel kunst- og kulturformidling i skolerne i de nordiske lande, og det er stadig nødvendigt og nyttigt at knytte bånd til dem, vi har et godt sprog- og kulturfællesskab med. Gennem målrettet udveksling af ideer og erfaringer kan vi sammen understøtte udviklingen på området, i respekt for de særlige nordiske traditioner for skolevirksomhed og formidling af kunst og kultur.

Sekretariatsleder Astrid Holen, Den kulturelle skolesekken.

Læs mere på www.denkulturelleskolesekken.no

Biblioteksstyrelsen

Biblioteksstyrelsen (pr. 1. februar 2008: Styrelsen for Bibliotek og Medier) har i 2007 haft særligt fokus på børn:

- Udvalget vedrørende fremtidens biblioteksbetjening af børn har afsluttet sit arbejde.
- Læselystkampagnen er rundet af, men indsatsen for læselyst videreføres i et treårigt program 2008-2010.
- Tilbuddet om støtte til en lektiehjælpsordning har resulteret i 45 nye lektiecaféer fordelt over hele landet.
- Endelig har Biblioteksstyrelsen bidraget med forslag til regeringens udspil *Lige muligheder for alle børn og unge*.

Fremtidens biblioteksbetjening af børn

Rapporten vedrørende fremtidens biblioteksbetjening af børn blev offentliggjort i begyndelsen af 2008. Konklusionen er klar: Biblioteket er fortsat en af de vigtigste lokale kulturressourcer for børn, men der skal gennemgribende ændringer til, hvis biblioteket skal fastholde sin status som en central dannelsesinstitution for børn.

Vigtigst er personalets evne til at kommunikere med børn og til at understøtte deres legeskultur og kompetencer i at bruge alle former for medier på tværs af materialer og genrer.

Formidlingen skal afstemmes børns behov for deltagelse, og de skal have spændende fysiske rammer at udfolde sig i.

Nye samarbejdsrelationer med bl.a. skolebibliotekerne og flere opsøgende aktiviteter er andre områder, hvor der kan skabes forandring og fornyelse.

Der er også behov for et tættere samspil mellem forskningen i nye biblioteksfunktioner og formidling i praksis. Målet er at sætte børn som biblioteksbrugere i centrum og at tilføre biblioteksudviklingen dynamik. Vejen frem kan blandt andet være følgeforskning til udviklingsprojekter, f.eks. i forbindelse med mediekonvergent formidling,

revitalisering af litteraturformidlingen og digitale biblioteksfunktioner.

Udvalget har konkretiseret disse punkter i 10 bud, der også sætter fokus på bibliotekets rolle i forbindelse med social inklusion og styrkelse af børnenes lystbetonende læsefærdigheder.

Fremtidens børnebiblioteker er desuden et tema i Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker, som mange biblioteker allerede har lagt billet ind på med projekter om nye veje og metoder i arbejdet med børn og unge.

Læselyst fortsætter som program

Ud over de 150 projekter, der har fået økonomisk støtte til at afprøve nye ideer til gavn for læselysten, har Læselystkampagnen udgivet 10 publikationer og afholdt årlige, nationale konferencer, hvor læselystaktører, forskere og kunstnere har formidlet erfaringer og inspireret til nye læselystaktiviteter. Kampagnen har desuden bidraget væsentligt til kompetenceudvikling for både bibliotekarer, lærere, pædagoger og andre, som arbejder med at stimulere børns læseoplevelser og læsefærdighed.

Der er fortsat et behov for at gøre en ekstra indsats for børns læsning, og de tre ministre bag kampagnen har besluttet, at udvalgte Læselystaktiviteter fortsætter i et treårigt Læselystprogram, der er forankret i Biblioteksstyrelsen. Programmet har tre indsatsområder for henholdsvis førskolebørn, skolebørn og unge:

- Tilskud til at etablere børnehavebiblioteker, der gør bøger og andre materialer let tilgængelige i familiernes hverdag.
- Nationale læselystkampagner for skolebørn i stil med Orlaprisen, der har vækstpotentiale til at inddrage både skoler, klubber, fritidshjem osv. Andre gode eksempler på læsekampagner, der fungerer både lokalt og nationalt, er DM i højtlesning, Smart – Parat – Svar-quizzen og boganmeldelser på TV2 Teddy.

- Forfatterskolekurser for unge: Et stort antal kvalificerede unge forfattertalenter ansøger hvert år forgæves om optagelse på Forfatter-skolen for unge i Brønderslev. Derfor er der behov for at udvide kapaciteten.

Lektiecaféer

45 folkebiblioteker har ved udgangen af 2007 etableret en lektiecafé. Caféerne er kommet i gang med hjælp fra et landsdækkende lektiecaféprojekt, med et etableringstilskud, som Integrationsministeriet har gjort muligt.

Målet er at klæde flere børn på til at kunne gennemføre en kompetencegivende uddannelse: Med over en halv million funktionelle voksne analfabeter i Danmark har langtfra alle børn adgang til hjælp med lektierne hjemme ved køkkenbordet.

Det professionelle bibliotekspersonale skaber gode rammer for lektiecafétilbuddet, og de frivillige lektiehjælpere – oftest fra en humanitær organisation – bidrager med engagement, tid, omsorg og hygge.

Lektiecaféerne er i positiv forstand lavteknologiske: De kan så at sige etableres "over night" med et par stole og et bord. De bygger desuden på børnenes konkrete behov, og de skaber basis for, at frivillige ambassadører bliver et aktiv i bibliotekets udbud og netværk: Målet med lektiecaféerne er, at de indgår som en fast del af bibliotekets tilbud, når projektperioden slutter.

Skole- og folkebiblioteker landet over har stadig mulighed for at søge penge til at oprette en lokal lektiecafé og/eller udbygge caféen med uformelle læringsaktiviteter. Man kan få inspiration i håndbogen "Lektiecaféer: et springbræt til en bedre skolegang", som Biblioteksstyrelsen, Kommunernes Skolebiblioteksforening og Statsbiblioteket har udgivet i fællesskab.

Læs mere om Lektiecafé-projektet på www.statsbiblioteket.dk/sbci

Lige muligheder for alle

Regeringen lancerede i september 2007 et nyt udspil med en lang række initiativer for børn og unge, som har fået en mindre privilegeret start på livet. Udspillet retter sig også mod forældrene, og målet er, at udsatte børn og unge – på lige fod med andre – får mulighed for at udnytte samfundets muligheder og skabe sig en god tilværelse med ansvar for deres eget liv.

Handlingsprogrammet omfatter i alt 18 nye forslag. Biblioteksstyrelsen tegner sig for de to, der handler om Bogstartsprogrammer og Medborgercentre (community centre).

Regeringen arbejder i øjeblikket på at få det økonomiske grundlag for handlingsprogrammet på plads.

Bogstartsprogrammer

I regeringens udspil er en tidlig indsats over for udsatte børn prioriteret med fokus på blandt andet faglighed og tidlig læring. Gode sprogfærdigheder er en af de vigtigste forudsætninger for at have gode chancer for at klare sig som borger. Derfor skal de udsatte børns sprogfærdigheder styrkes via et bogstartsprogram, hvor børn, fire gange inden de fylder 6 år, får en gratis, alderstilpasset pakke med bøger og andre materialer.

Bogstartsprogrammet er en systematisk metode til at sikre, at alle børn er inde i en god sproglig udviklingsproces, når de starter i skolen, så de får en vellykket læsestart.

Sammen med bogpakkerne tilbydes børn og forældre en række aktiviteter, supplerende materialer og information om børns sprog og læsning. Bogstartsprogrammet er led i en helhedsorienteret indsats, som det lokale bibliotek kan koordinere i tæt samarbejde med kommunens dagtilbud og kommunens social- og sundhedspersonale.

Medborgercentre (community centre)

Gode forældre er nøglen til en god barndom. Derfor ønsker regeringen i sit udspil også at støtte forældre til at tage et større ansvar for deres børns udvikling. F.eks. ved at etablere lokale medborgercentre (community centre) med lektiecaféer for både børn og forældre i udsatte familier, hvor man kan understøtte deres integrationsprocesser og hjælpe dem med at udnytte de udviklingsmuligheder, det danske samfund tilbyder dem.

Erfaringer fra blandt andet Gellerup-området i Århus og Vollsmose ved Odense viser, at biblioteker spiller en central rolle i arbejdet med at skabe kulturelle og sociale samlingspunkter i udsatte boligområder. Biblioteket kan danne rammen om en tværfaglig, helhedsorienteret indsats med en lang række tilbud om blandt andet faglig læring, socialt samvær og rådgivning om sundhed, bolig, beskæftigelse, familieforhold osv.

Det Danske Filminstitut

Det Danske Filminstitut (DFI) støtter produktionen af kort-, dokumentar- og spillefilm, bl.a. for børn og unge. Samtidig sikrer DFI en målrettet indsats for at lade børn og unge møde filmen – i skoler og institutioner og i fritiden; som publikum og i praktisk filmarbejde. DFI bidrager desuden til dialog om børne- og ungdomsfilm med den professionelle filmbranche i ind- og udland.

Tre nye uddannelser

Filminstitutets omfattende formidlingsvirksomhed over for daginstitutioner og skoleleverden blev i 2007 styrket med skabelsen af tre nye uddannelser, som Filminstitutet er aktivt involveret i.

Filmpilot er et efteruddannelsesforløb for pædagoger i daginstitutioner. Uddannelsen tilbyder analytiske værktøjer og giver ideer til at inddrage filmmediet i de pædagogiske læreplaner. Uddannelsen udbydes i Randers, Silkeborg og Århus kommuner i foråret 2008. Læs mere på www.filmpilot.dk.

Film- og medieuddannelsen er en 1-årig filmfaglig efteruddannelse, som er målrettet på lærere og skolebibliotekarer i grundskolen og andre med interesse for film- og medieunder-

visning. Uddannelsen udbydes næste gang i en lettere udvidet form i skoleåret 2008/09. Læs mere på www.cvukbh.dk.

Endelig er Filminstitutet en af de medvirkende institutioner i *Kulturformidling til børn og unge* – en 2-årig diplomuddannelse i nye formidlerroller og formidlingsformer inden for kunst og kultur. Læs mere på www.boernekultur.dk.

Film i skolen

Filminstitutet står for en lang række tilbud til skoler, som er samlet på hjemmesiden www.dfi.dk/filmiskolen.

Filminstitutets tilbud til skolerne omfatter bl.a. undervisningsmaterialer (mere end 300 gratis materialer til film i alle genrer); online-streaming og dvd-distribution af film, som er særligt udvalgt til undervisningsbrug i grundskolen; og kurser i hele landet for lærere, skolebibliotekarer og lærerstuderende (i 2007 deltog over 1900 undervisere på 56 kurser).

DFI kombinerer ofte filmudgivelser med undervisningsmateriale. I 2007 drejer det sig bl.a. om temapakkerne *Forbrug og globalisering* og *Danmarksfilm*, et netbaseret materiale til

dokumentarfilmen *BZ* samt dvd'en *Vild med dansk 7*, der udgives i samarbejde med Gyldendal som en del af et større grundbogssystem.

Filminstituttet samarbejder med Station Next, som med base i Filmbyen i Avedøre tilbyder kortere og længere forløb med praktisk filmproduktion.

Desuden støtter Filminstituttet udgivelsen af filmmagasinet EKKO, som blandt andet via sit samarbejde med Dansk lærerforeningen er blevet et stærkt kort i filmundervisningen.

Med Skolen i Biografen

Et andet tilbud til skolerne er skolebio-ordningen Med Skolen i Biografen – et samarbejde mellem Filminstituttet, biografer, filmudlejere, kommuner og centre for undervisningsmidler. Der laves lokale filmprogrammer med film for elever i alle aldre, og alle film ledsages af undervisningsmateriale. Ambitionen er at give skolen bedre vilkår for at anvende biografen som klasselokale og kvalificere filmundervisningen. I sæsonen 2007-08 runder ordningen 200.000 årlige deltagere, og den er nu at finde i 70 % af landets kommuner og biografer.

Filmstriben.dk – film på nettet

I foråret 2007 lancerede Filminstituttet og Dansk BiblioteksCenter Filmstriben www.filmstriben.dk – en online-streamingtjeneste, der gør det muligt for skoler og biblioteker i hele landet at se film i dvd-kvalitet direkte via internettet. Filmene på Filmstriben er et bredt udvalg af nyere kort- og dokumentarfilm, hvoraf en stor del retter sig mod børn og unge. Filmstriben er en abonnementsordning, som gør det muligt at vise filmene på computer, tv eller storskærm. Den vil i fremtiden være DFIs primære distributionskanal for kort- og dokumentarfilm til skolerne.

Dvoted – et mødested på nettet for unge filmskabere

Den nordiske nettjeneste www.dvoted.net er kommet godt igennem sit første år. Hjemmesiden, som er støttet af de skandinaviske filminstitutioner og Nordisk Ministerråd, retter sig mod nye generationer af filmskabere i alderen 16-25 år. I dag har tjenesten ca. 1000 danske medlemmer, som bl.a. kan uploade deres egne film, diskutere med andre filmskabere, stille spørgsmål til professionelle filmfolk og hente praktisk og teoretisk viden.

FILM-X

Det computerbaserede filmstudie i Cinemateket i København var igen i 2007 stort set fuldt belagt. Omkring 10.000 skoleelever og 4.000 privatpersoner producerede deres egne film i FILM-X.

Fra begyndelsen af skoleåret 2007-08 er besøgene blevet forlænget med 30 minutter, så der nu er bedre mulighed for at gå i dybden med filmproduktionen, som børnene tager med sig hjem på dvd efter deres besøg.

Desuden har 3.200 skolebørn set nye film og klassikere i FILM-X BIO i Cinemateket.

Film for førskolebørn

Cinemateket i København huser også Børnebiffen, hvor børn fra tre år kan se gratis film. Et besøg i Børnebiffen er et fast filmkulturelt indslag i mange børnehavers hverdag og mange børnefamiliers weekend. Fra januar til november trak Børnebiffen omkring 17.000 tilskuere – næsten 20 % af Cinematekets samlede besøgstal.

Uden for hovedstaden har Børnebiffen på tur været en stor succes i de medvirkende kommuner og biografer igennem det sidste halvandet år. Omkring 35 biografer har medvirket. Målet er, at alle børn i hele landet skal kunne se film i deres lokalområde.

DFI har en særlig hjemmeside rettet mod pædagoger, børnebibliotekarer, børnefamilier og børnekulturansvarlige: www.dfi.dk/boernogunge. Her kan man blandt andet læse mere om DFI's aktiviteter for de små børn.

Årets film for børn og unge

Biografåret 2007 var præget af, at to af dansk films etablerede "voksen"-instruktører med stor succes kastede sig over børne- og ungdomsfilmen: Ole Bornedal lavede science fiction-komedien *Vikaren*, og Nikolaj Arcel stod bag den effektfyldte fantasyfilm *De fortabte sjæles ø*.

Pressebevågenheden var stor – men anmelderne ikke udelt begejstrede for Rune Bendixens *Rich Kids* om sex, vold og stoffer blandt overklasseunge i Nordsjælland.

Og med noget mindre fanfare lavede debutanten Martin Barnewitz med *Kollegiet* en fuld-blods-teenagegyser.

Veteranen Natasha Arthy vendte tilbage med ungdomsfilmen *Fighter*, der blandede integration og kinesisk inspireret kampsport med Nørrebro som kulisse.

Børnepublikummet strømmede til familiefilm som Guldhornene og Tempelridderens skat II, og for de mindste børn var Cykelmyggen og dansemyggen et sikkert hit.

Filmfestivaler

Copenhagen International Film Festival overtog i 2007 børne- og ungdomsfilmfestivalen BUSTER. Festivalen afvikledes ikke i 2007, men ansatte en ny festivalleder, Füsun Eriksen. BUSTER afvikles næste gang i efteråret 2008.

Den flerkulturelle filmfestival Salaam DK har stigende succes med sin kombination af filmvisninger, foredrag og diskussion. Festivalen afvikles både i København og Århus og turnerer rundt på landets skoler. I 2007 var det samlede publikumstal godt 13.000.

Odense Internationale Filmfestival fortsætter også med succes sine særlige visninger og aktiviteter for det yngre publikum. I 2007 deltog 1.311 børn og unge i festivalens Børnehjørne.

Endelig arrangerede Grand Teatret i København Shhh! – Københavns Børne- og Ungdomsfilmfest som en særlig event med fokus på film for børn og unge.

International kulturudveksling

Filminstituttet får stadig flere forespørgsler fra udlandet om at få "den danske model" på børnefilmområdet præsenteret. Flere og flere lande ønsker at udvikle en filmtradition for børn og unge, men de mangler viden og erfaringer om de kommercielle og kunstneriske potentialer.

I 2007 gennemfører Filminstituttet masterclasses og filmvisninger i Sydafrika, Tanzania og Brasilien. Filminstituttet forsøger at nå mange målgrupper under disse besøg og prioriterer højt at møde professionelle filmfolk, filmskoleelever og politiske beslutningstagere. DFI støtter desuden Projekt ANIMAs deltagelse i Lola Kenya Screen-festivalen med deres populære animationsworkshop.

DFI er i 2007 vært for en række danske ambassader og kulturinstitutter ved årets internationale seminar arrangeret af Kunststyrelsen og Udenrigsministeriet.

Desuden får DFI i 2007 en plads i bestyrelsen for European Children's Film Association, ECFA.

Kulturarvsstyrelsen har det overordnede nationale ansvar for at varetage kulturarven og bidrage til, at den er tilgængelig og vedkommende for borgerne. Det drejer sig især om Danmarks fortidsminder, de fredede bygninger, statsanerkendte museer og de nationale kulturarvsdatabaser.

En række initiativer har i 2007 medvirket til at gøre kulturarven tilgængelig og mere vedkommende for børn og deres familier. Den mest markante indsats består i den styrkelse af museernes formidling, som i 2007 er løbet i gang med 40 mio. kr. om året til formålet. Da museerne har en lang tradition for at formidle kunst-, kultur- og naturhistorie til børn, vil indsatsen generelt medføre et løft i børns muligheder for at møde kulturarven.

Støtte til nye formidlingsaktiviteter

Et særligt indsatsområde er at styrke museernes formidling til børn og unge i undervisningssammenhæng. Derfor har Kulturarvsstyrelsen oprettet en særlig pulje til udvikling af nye former for undervisningstilbud, som skal skabe en bredere vifte af oplevelser og læring i forbindelse med elevers besøg på museerne.

I 2007 er der fra puljen uddelt 2 mio. kroner til projekter på 12 museer. De nye initiativer strækker sig fra "mobil storytelling" og "sam-

tidskunststafetter mellem skole og museum" til oprettelse af en tværfaglig skoletjeneste mellem billedkunst og musik.

Fra en bredere pulje til udvikling af museernes formidling er der uddelt 9 mio. kr. til en mangfoldighed af forskellige formidlingsprojekter, som både henvender sig til børn og voksne. En mindre pulje tilgodeser museer, som vil lave særlige undersøgelser af borgernes forventninger, oplevelser og udbytte af formidlingen, herunder også projekter specifikt til børnemålgrupper.

Forskning i formidling

I takt med at styrelsen har uddelt støtte til nye formidlingsaktiviteter for børn i undervisningen, er der igangsat tre forskningsprojekter, som specifikt er rettet mod at kvalificere museumsformidlernes viden om formidling for børn og unge.

Kulturarvsstyrelsen har givet støtte til et projekt, hvor Ringkøbing-Skjern Museum skal undersøge og udvikle museernes pædagogiske praksis i formidlingen med særligt fokus på samarbejdet mellem skole og museer.

På Nationalmuseet er der igangsat et forskningsprojekt, som undersøger udvalgte kulturhistoriske museers undervisningsvirksomhed og udformer en særlig museumsdidaktik.

Den Gamle By i Århus har modtaget støtte til et bredere fokuseret forskningsprojekt om udviklingen af nye formidlingsformer på museer og oplevelsescentre, som sætter fokus på at inddrage drama, lyrik og følelser i formidlingen.

Styrkelse af museernes undervisningstilbud

I løbet af 2007 har Kulturarvsstyrelsen arbejdet på at kortlægge museernes undervisningstilbud med henblik på at udvikle fremtidige indsatser, der kan løfte området på nationalt plan.

Sideløbende har styrelsen indledt en dialog med de initiativer til samarbejde og netværksdannelse for museer og undervisning, som er i færd med at etablere sig rundt om i det nye kommunale landskab. Det er styrelsens hensigt at bakke op om disse initiativer gennem rådgivning og økonomisk støtte.

Børn og unge har siden januar 2006 haft gratis adgang på alle landets statslige og statsanerkendte museer, hvilket også er en del af den markante indsats for at styrke museernes formidling.

E-museum

I 2006 åbnede internetportalen e-museum.dk, der giver et overblik over digitale og analoge ressourcer på museer og science centre, som kan anvendes i skolernes undervisning.

Museerne har med deres samlinger og formidling et stort potentiale som uformelt læringsforum, der skal gøres endnu mere attraktivt for elever og lærere at inddrage i undervisningen. For at fremme udviklingen af nye digitale undervisningsmaterialer er der i 2006 og 2007 uddelt 7,5 mio. kr. om året i støtte til nye projekter. E-museum er et samarbejde mellem Undervisningsministeriet og Kulturministeriet.

Digital formidling og Bydetektiver

I takt med at internettet er ved at blive en af de mest anvendte medieformer blandt børn og unge, har kulturinstitutionerne fået nye muligheder for – og en vigtig opgave i – at imødekomme den yngste del af befolkningen på det digitale område.

Derfor har Kulturarvsstyrelsen i 2007 udgivet publikationen "Digital formidling – Børn og forskere har ordet". Formålet med publikationen er at kvalificere udviklingen af børns digitale kulturoplevelser på nettet: Publikationen rummer resultatet af en gruppe børns oplevelser af udvalgte formidlingsprojekter på internettet. På baggrund af børnenes reaktioner har fire

forskere analyseret projekterne og formuleret en række bud på, hvordan digital formidling til børn kan udvikles.

Publikationen er resultatet af Kulturarvsstyrelsens årlige projekt med særlig fokus på børn og kulturarv i 2006. Den er gratis og kan bestilles, så længe lager haves, eller downloades fra Kulturarvsstyrelsens hjemmeside www.kulturarv.dk.

Børn som bydetektiver

I 2007 satte Kulturarvsstyrelsen det nye projekt "Bydetektiverne" i gang i samarbejde med Århus Kommune. Bydetektiverne er inspireret af to succesfulde projekter fra Finland og Norge, der på samme tid giver børn mulighed for at lære om den lokale arkitektur og påvirke byens udvikling: I samarbejde med arkitekter og billedkunstnere udforsker børn i Århus byen, udstyret med skitseblokke og digitalkameraer, på jagt efter arkitektoniske spor. Senere bliver bydetektiverne børneguides, når de skal fortælle om deres oplevelser og opdagelser til børn fra andre dele af byen. Derefter får de voksne byplanlæggere mulighed for at vurdere resultaterne af byvandringerne og på den måde blive inspireret til byens udvikling fremover.

Historiens Dag

Søndag den 3. juni 2007 blev Historiens Dag afholdt for tredje gang, i år med temaet "Børn i industrihistorien". 138 kulturinstitutioner deltog med i alt 101 arrangementer. Det var overvejende museer, der tilbød arrangementer, men også foreninger, biblioteker og andre kulturinstitutioner deltog med aktiviteter på dagen. Børn og unge udgjorde også i 2007 en væsentlig andel af de 18.000 besøgende.

Formålet med Historiens Dag er at sætte fokus på kulturarven og dens betydning for borgerne, ikke mindst børn og unge. Initiativet indgår i regeringens samlede indsats for bevaring og formidling af den danske kulturarv.

I forbindelse med Historiens Dag er der produceret 20.000 eksemplarer af Skoleavisen "Fuld fart frem", som er distribueret til undervisningssektoren. Avisen handler om børn i industrihistorien og er et tilbud til skoler, der vil arbejde med kulturarv og nyde godt af museernes ressourcer. Kulturarvsstyrelsen koordinerer aktiviteterne og støtter arrangørerne med vejledning og økonomisk tilskud til markedsføring. Historiens Dag 2008 afvikles søndag 1. juni med temaet "Børn i historien".

Kunstrådet og Kunststyrelsen

Kunstrådet

31. marts 2007 fratrådte det første Kunstråd efter fire års virke, og et nyt Kunstråd blev udpeget af kulturministeren.

Det nye Kunstråd vil arbejde målrettet for at styrke og kvalificere børn og unges møde med kunst: Kunstrådet lægger vægt på, at kunst produceres og formidles professionelt til børn og unge på deres præmisser og i de omgivelser, hvor de færdes i hverdagen. Kunstrådet har i 2007 bevilget i alt 105 mio. kr. til børnerettede initiativer.

Huskunstnerordningen – børn og unges møde med kunst

Kunstrådet har i 2007 uddelt 5,5 mio. kr. til 129 projekter med professionelle kunstnere. Projekterne foregår primært på skoler over hele landet, hvor børn og unge får indblik i kunstneriske processer. 48 projekter er kunstnerbesøg på 1 og 5 dage, mens 81 projekter er længevarende forløb, hvor kunstneren er tilknyttet skolen i op til et helt skoleår.

Som noget nyt har kunstnere i år selv kunnet søge ordningen, og mange har benyttet sig af denne mulighed. Samtidig har Huskunstnerdatabasen gjort det nemmere for skolerne at finde kunstnere til fremtidige projekter.

Gennem uddelinger af midler fra Huskunstnerordningen til en række kommuner har Kunstrådet også understøttet Børnekulturens Netværks modelforsøg.

KUNSTRÅDET
Danish Arts Council

Forsøg med kulturskoler og billedkunstneriske grundkurser m.v.

Folketinget har afsat 3 mio. kr. årligt i perioden 2006-2009 til forsøg med kulturskoler og billedkunstneriske grundkurser osv. Kunstrådet uddelte i 2007 støtte til 12 projekter, blandt andet modelforsøg, som tager udgangspunkt i den nye kommunale struktur. 4 af de støttede projekter fokuserer på kunstundervisning i et alment perspektiv i regi af kulturskoler, mens de øvrige 8 projekter retter sig mod kunstundervisning i et talentudviklingsperspektiv.

“The Ildsjæl in the Classroom”

Kunstrådet satte tilbage i 2006 fokus på folkeskolens kreative fag med rapporten “The Ildsjæl in the Classroom” udarbejdet af professor Anne Bamford og professor Matt Qvortrup. Et tværministerielt udvalg med deltagelse af to kunstrådsmedlemmer har i 2007 udarbejdet en række konkrete forslag til, hvordan man kan styrke de praktisk/musiske fag i folkeskolen. Anbefalingerne behandles p.t. i Undervisningsministeriet.

Litteraturen

Kunstrådets Litteraturudvalg støtter hvert år danske børnebogsforfattere og illustratorer. Udvalget uddelte i 2007 2,8 mio. kr. til børne- og ungdomslitterære projekter og legater.

Kunststyrelsens Litteraturcenter deltog på vegne af Kunstrådets Litteraturudvalg i bogmessen Non/FICTION i Moskva, hvor temaet blandt andet var børne- og ungdomslitteratur. Jakob Martin Strid var inviteret med på messen som gæst i anledning af, at hans bog "Lille Frø" udkom på russisk.

Musikken

Kunstrådets Musikudvalg har fortsat engageret sig i at styrke musiktilbud til børn og unge over hele landet. Musikudvalget har blandt andet finansieret en stor del af formidlingsinstitutionen Levende musik i Skolens arbejde (LMS). LMS organiserer koncerter inden for alle genrer med professionelle musikere, og LMS' hovedopgave i 2007 har været at løfte, videreføre og kvalificere den del af skolekoncertområdet, der før blev administreret af de nu nedlagte amter. Dette arbejde er blevet gennemført med støtte fra både Musikudvalget og Kunstrådet, og med de midler, som amterne tidligere havde til rådighed til formålet. 11 mio. kr. blev der i alt bevilget til LMS' arbejde med skolekoncerter, førskolekoncerter osv.

Undervisningen på de musikalske grundkurser (MGK), der findes på 17 af landets større musikskoler, blev fra 1. januar 2007 fuldt finansieret af staten: Kunstrådets Musikudvalg støttede området med 37,3 mio. kr. i 2007. Musikudvalget uddelte 1 mio. kr. i tilskud til instrumentindkøb på 35 musikskoler og MGK'er. Midlerne kom fra puljen til nye musikpolitiske initiativer.

I forbindelse med Kulturministeriets musikhandlingsplan "Liv i musikken" godkendte kulturministeren i 2007 Musikudvalgets indstilling om tilskud fra talentpuljen på i alt 4,7 mio. kr. til 35 forsøgsprojekter på musikskolerne, blandt andet oprettelse af talentklasser.

Musikudvalget uddelte desuden 900.000 kr. til styrket talentudvikling på 7 musikskoler og indkaldte flere ansøgninger til puljen med ansøgningsfrist 15. november 2007.

"Liv i musikken 2004-2007" vil blive afløst af en ny musikhandlingsplan, der løber til og med 2011, og som stadig vil have talentpleje som et af de centrale temaer.

Scenekunsten

Et af det første Kunstråds store initiativer var at etablere et statsensemble for børneteater – Corona La Balance – som blev tildelt et treårigt driftstilskud tilbage i 2004.

Cand.mag. Kirsten Dahl gennemførte i 2007 på vegne af Kunstrådet en evaluering af Corona La Balances foreløbige virke.

Corona La Balances særlige rolle som statsensemble for børneteater udløber sommeren 2008, men teatret har fået tildelt en ekstra bevilling på 6 mio. kr., så teatret kan fungere som statsensemble for børneteater til og med sæson 2008-2009. Kulturministeriet, Kunstrådet og Kunstrådets Scenekunstudvalg har i fællesskab sikret Corona La Balance forlængelsen.

I august 2007 begyndte forsøgsordningen "Dans for børn i børnehaver og skoler" planlagt og koordineret af Dansens Hus og støttet af Kunstrådet med 845.000 kr. Projektet er både for og med børn og skal fungere som en øjenåbner for dansen som kunstart. Samtidig skal projektet afprøve nye formidlingsstrukturer for dans i kommunerne.

Til teatersæson 2008-2009 uddelte Kunstrådets Scenekunstudvalg i 2007 34,2 mio. kr. til teater og dans for børn og unge. Scenekunstudvalget har lagt særlig vægt på at give tilskud til teatre, der planlægger omfattende turnéaktivitet.

Kunstrådets Musikdramatiske Udvalg bevilgede samtidig 2,5 mio. kr. til musikdramatiske produktioner med børn og unge som målgruppe.

Dansk børneteater markerede sig i løbet af året stærkt ved flere lejligheder i udlandet:

New York City dannede i maj 2007 ramme om en samlet præsentation af noget af det bedste inden for dansk børneteater. I alt 42 danske forestillinger blev med stor succes opført på New Victory Theater.

I maj og juni 2007 gæstede tre børneteatre Kina. Med på turneen var Statsensemblet Corona La Balance, Batida og Teater TT, som spillede i alt 52 forestillinger for det kinesiske publikum og afholdt en række workshops om dansk børneteater. Projektet var frugten af et dansk-kinesisk samarbejde, som fra dansk side involverede en række danske teaterfolk, Dansk Assitej og Det Danske Kulturinstitut. Begge projekter blev blandt andet støttet af Kunstrådets Scenekunstudvalg og af midler fra samarbejdsaftalen mellem Kulturministeriet og Udenrigsministeriet om den internationale kulturudveksling.

Kunstrådets Scenekunstudvalg bevilgede desuden 465.000 kr. til 13 forskellige danske børneteaterforestillinger i udlandet i 2007.

Billedkunsten

Kunstrådets Billedkunstudvalg ønsker som noget nyt at igangsætte støtte til billedkunstnerisk produktion rettet mod børn og unge. Kunstrådets Billedkunstudvalg ønsker også at undersøge, om man kan iværksætte andre tiltag inden for billedkunstområdet, som vil styrke børns indsigt i billedkunsten. Udvalget vil holde fast i, at aktiviteterne skal foregå på et professionelt og kvalitativt højt niveau - både når det drejer sig om den kunst, som børnene møder, og når det drejer sig om formidlingsformen.

Kunststyrelsen

Ud over at sekretariatsbetjene Kunstrådet og Statens Kunstfond administrerer Kunststyrelsen en række statslige tilskud, herunder midler til børnerettede aktiviteter inden for litteratur, musik og scenekunst. I 2007 drejede det sig om i alt 95,5 mio. kr.

I februar 2007 blev Kulturministeriets Børnebogspris 2006 overrakt til Charlotte Blay for *"Skrællingen - Tora i Vinland"*.

Kulturministeriets illustratørpris gik til illustratoren Ursula Seeberg for illustrationerne til *"Regnar Lodbrog og Kraka"*.

Begge priser administreres og uddeles i Kunststyrelsens Litteraturcenter.

Litteraturcenteret er desuden ansvarlig for www.childbooks.dk, der formidler dansk børnelitteratur til børn og voksne i ind- og udland. Netstedet er både et oplevelsesrigt og anderledes bibliotek, hvor børn og voksne kan gå på opdagelse i den danske børnelitteratur, og en mere traditionel præsentation af danske forfattere og deres værker på dansk og engelsk.

I forbindelse med kommunalreformen blev det fra 1. januar 2007 lovpligtigt for alle landets 98 kommuner at tilbyde musikundervisning i en

kommunal eller selvejende musikskole. Staten refunderede i 2007 13,85 procent af udgifterne til lærerløn på musikskolerne, hvilket svarede til godt 80 mio. kr.

I 2007 blev børn og unge introduceret til klassisk musik gennem Danmarks Radios ensemble, landsdelsorkestrene og de regionale basisensembles koncerter og projekter rettet mod de yngste.

Med kulturministerens musikhandlingsplan "Liv i musikken 2004-2007" fik landsdelsorkestrene ekstra midler til arbejdet med børn og unge. Blandt andet til at udvikle nye pædagogiske redskaber.

Gennem den statslige refusionsordning og de regionale kulturaftaler fik kommuner over hele landet i 2007 refunderet 15,5 mio. kr. som tilskud til deres køb af børneteaterforestillinger. Dansk børneteater blev desuden støttet gennem statens refusion af kommunernes driftstilskud til egnsteatre og statstilskuddet til små storbyteatre. Store dele af disse tilskud gik til produktion af børneteater.

De tre landsdelsscener i Odense, Århus og Aalborg samt Københavns Teater og Folketeatret præsenterede desuden en række forestillinger for børn.

KUNST >

Kunststyrelsen

Undervisningsministeriet

UNDERSVISINGS
MINISTERIET

Plan til styrkelse af folkeskolens praktiske og musiske fag under udarbejdelse

Undervisningsministeriet nedsatte i foråret en rådgivningsgruppe, der fik til opgave at komme med forslag til, hvordan man kan styrke undervisningen i de praktiske og musiske fag i folkeskolen. Rådgivningsgruppen tog udgangspunkt i rapporten *The Ildsjæl in the Classroom* fra foråret 2006 om den kunstbaserede undervisning i folkeskolen. Det vil sige de fag, der udgør den praktiske og musiske faggruppe blandt folkeskolens fag. Rapporten er udarbejdet af den australske professor Anne Bamford på foranledning af Kunstrådet, der er nedsat af kulturministeren.

Rådgivningsgruppen, der blev balanceret sammensat af fagpersoner fra såvel Kulturministeriets som Undervisningsministeriets ressortområder, er fremkommet med en række anbefalinger vedrørende disse fag, herunder fagenes betegnelse og udstrækning, evaluering og prøver, lærerqualifikationer, samarbejdet mellem kulturinstitutioner og skole samt forskning og videndeling.

Anbefalingerne kan læses på undervisningsministeriets hjemmeside: www.uvm.dk.

Kulturministeren og undervisningsministeren arbejder hver især på deres felt videre med anbefalingerne således, at et fælles forslag til, hvilke initiativer der skal implementeres, kan præsenteres i foråret 2008.

Inspiration til arbejde med evaluering af elevernes udbytte af undervisningen i de praktiske og musiske fag

Styrelsen for Evaluering og kvalitetsudvikling af grundskolen – i daglig tale kaldet Skolestyrelsen – er en selvstændig styrelse under Undervisningsministeriet, der blev oprettet i september 2006. Styrelsens opgave er blandt andet at styrke og fremme evalueringskulturen i folkeskolen. Hvad de praktiske og musiske fag angår, har Skolestyrelsen nu fået udarbejdet inspirationsmateriale til lærernes arbejde med evaluering af disse fag, hvad angår faggruppens obligatoriske fag: musisk, billedkunst, hjemkundskab, sløjd, håndarbejde og idræt. Materialet giver inspiration til, hvordan forskellige evalueringsværktøjer kan indgå i undervisningspraksis, og hvordan evaluering kan indgå som en integreret del af undervisningen i disse fag.

Materialet er tilgængeligt på Skolestyrelsens evalueringportal på www.evaluering.uvm.dk.

Inspirationsmateriale til inddragelse af kunstværker fra kulturkanonen i undervisningen

Undervisningsministeriet har oprettet en hjemmeside med inspirationsmateriale til tilrettelæggelse af undervisningsforløb, der inddrager kunstværker fra kulturkanonen. Materialet, der først og fremmest retter sig mod lærere i grundskole og på gymnasiale niveauer, tager i hvert forløb udgangspunkt i et eller flere kanonværker. De beskrevne undervisningsforløb med tilhørende uddybende materiale kan tjene som vejledning eller inspiration for lærerne i deres egen tilrettelæggelse af konkrete undervisningsforløb rettet mod bestemte klasser og klassetrin. Forløbene er opdelt efter kulturkanonens syv værkkategorier. Under hver kategori nævnes hvilke fag og undervisningsniveauer, de valgte kunstværker retter sig imod, og under hvert værk vil der være beskrivelse af undervisningsforløb, perspektiverende tekster og relevante links.

Ikke alle kunstværker er lige relevante for hhv. grundskole og gymnasium. Den valgte faglige tilgang, herunder aktiviteter, arbejdsformer og forslag til undervisningsmaterialer er afstemt i forhold til den elevgruppe og det eller de fag, som de pågældende kunstværker skal indgå i.

Eksempelvis indgår Gunnar Aagaard Andersens Polyetherstol i et grundskoleforløb i sløjdundervisningen, der skal målrettes 4.-7.

klassetrin, hvor den obligatoriske sløjdundervisning finder sted. Derudover vil stolen indgå i beskrivelse af et forløb på gymnasieniveau i almen studieforberedelse i et tværfagligt forløb, der omfatter faget design.

Materialet er tilgængeligt på undervisningsministeriets hjemmeside www.uvm.dk under Folkeskolen.

E-Museum – Adgang til pædagogiske tjenester på museer og science-centre

E-museum er en netportal, der er udviklet i samarbejde mellem Undervisningsministeriet og Kulturministeriet. Her findes alle undervisningsmidler, der stilles til rådighed af danske museer og science-centre. Målet er at øge den faglige kvalitet af undervisningen på alle niveauer. Det sker bl.a. ved, at pædagogiske tjenester og fagligt indhold fra f.eks. museer og science-centre ny-/videreudvikles, frikøbes for copyright og gøres søgbart via en samlet indgang.

Projektet forløber foreløbigt til og med 2008. Der er blandt andet afsat 15 mio. kr. til en tilskudspulje til udvikling af digitale undervisningsmidler, der skal give elever og undervisere en mere effektiv mulighed for ubesværet adgang til at inddrage samlingerne i undervisningen. Materialet er udviklet i et samarbejde mellem museer/science-centre og institutioner/personer med pædagogiske kompetencer. Portalens adresse er www.e-museum.dk.

Velfærdsministeriet

Dagtilbuddene hører nu under Velfærdsministeriet, som har overtaget Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggendes plads i Børnekulturens Netværk.

Familieministeriet blev nedlagt 23. november 2007 og overført til Velfærdsministeriet.

Børnekulturelle aktiviteter i mange former har altid været en integreret del af indholdet i dagtilbuddene. Fra august 2004 er det desuden blevet lovpligtigt, at alle dagtilbud skal udarbejde pædagogiske læreplaner, som forholder sig til seks centralt fastlagte temaer, hvoraf flere relaterer sig til kunst og kultur: Barnets alsidige personlige udvikling, Sociale kompetencer, Sprog, Krop og bevægelse, Naturen og naturfænomener samt Kulturelle udtryksformer og værdier.

Børnekulturelle tilbud i dagtilbuddene har også stor værdi, fordi de kan være en anden og vigtig måde at inddrage og engagere børn i lege og aktiviteter.

Ny dagtilbudslov

Bestemmelser om dagtilbud har siden 1998 været en del af lov om social service.

1. august 2007 trådte dagtilbudsloven om dag-, fritids- og klubtilbud mv. til børn og unge i kraft. Dermed er alle bestemmelser om tilbud til børn og unge samlet i en selvstændig lov. Ønsket om at samle bestemmelserne om dagtilbud og andre tilbud til børn og unge i en selvstændig lov har dels været begrundet i et ønske om at sætte fokus på og synliggøre indholdet i tilbuddene, dels i ønsket om at markere tilbuddenes selvstændige værdi i det moderne samfund.

Pædagogiske læreplaner

I december 2005 blev der iværksat en central evaluering af de pædagogiske læreplaner, som blandt andet skal belyse, i hvilket omfang lovgivningen om de pædagogiske læreplaner er blevet implementeret, hvordan det er sket, og hvilken effekt eller forandring lovgivningen har medvirket til.

En midtvejsrapport i august måned 2006 viser, at de pædagogiske læreplaner er et effektivt redskab til at udvikle dagtilbuddenes pædagogiske arbejde. Evalueringen afsluttedes med en endelig rapport i januar måned 2008.

Med den nye dagtilbudslov er kravene til de pædagogiske læreplaner blevet skærpet: Loven præciserer, at der skal opstilles mål, metoder og aktiviteter vedrørende de seks temaer i læreplanerne.

Tilbud om sprogvurdering til alle 3-årige børn

Pr. 1. august 2007 er det blevet et lovkrav, at alle 3-årige børn skal have tilbud om en sprogvurdering. Kommunalbestyrelsen skal tilbyde sprogunderstøttende aktiviteter til de børn, som vurderes at have behov for ekstra sproglig opmærksomhed.

Det er hensigten, at barnet skal modtage sprogvurderingen i dagtilbuddet, og at det pædagogiske personale skal udføre vurderingen i samarbejde med forældrene.

Læselystkampagnen

Kulturministeriet, Undervisningsministeriet og Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender indgik i 2004 et samarbejde om Læselyst-kampagnen.

Kampagnens mål har været at fremme børn og unges lyst til at læse bøger. Blandt andet via børnehavebiblioteker og andre aktiviteter i dagtilbuddene. Kampagnen sluttede med udgangen af 2007 og fortsætter nu som et tre-årigt program, forankret i Styrelsen for Bibliotek og Medier.

Programmet arbejder i 2008-2010 videre med tre succesfulde modeller for Læselystaktiviteter. Blandt andet børnehavebiblioteker, som har vist sig at bidrage målrettet til at sikre flere førskolebørn den gode sproglig udvikling, som er afgørende for deres læseudvikling i skolen og for at modvirke negativ social arv (læs mere i Biblioteksstyrelsens status side 44).

FILMPILOT – et efteruddannelsesprojekt om at formidle viden om film til børn

Det nu nedlagte Familie- og Forbrugerministerium har ydet økonomisk støtte til Det Danske Filminstituts efteruddannelsesprojektet FILMPILOT. Projektet giver pædagoger i dagtilbud viden om film og konkrete værktøjer til at gå i dialog med førskolebørn om denne viden. Målgruppen for efteruddannelsen er pædagoger i daginstitutioner.

Efteruddannelsen er initieret på baggrund af de pædagogiske læreplaner og udviklet i et bredt samarbejde mellem Det Danske Filminstitut,

CVU-alpha, Danske Børne- og Ungdomsfilmklubber og Århus, Silkeborg og Ny Randers Kommune.

Det overordnede formål med kurserne er at give kommunerne et konkret bud på, hvordan de kan arbejde målrettet med at implementere de pædagogiske læreplaner i dagtilbuddene i forhold til filmen som kunstart.

I første omgang skal tilbuddet afvikles som et pilotprojekt, tilknyttet forskere/evaluatorer, som skal vurdere mulighederne for på sigt at forankre et efteruddannelsesstilbud i film til pædagoger i alle regioner i Danmark.

Børnemiljøvurderinger i dagtilbud

Siden 1. juli 2006 har det været et lovkrav, at alle dagtilbud skal udarbejde en børnemiljøvurdering, som kortlægger:

- Dagtilbuddets fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø.
- En beskrivelse og vurdering af eventuelle børnemiljøproblemer
- En handlingsplan, hvor det fremgår, hvad der skal ændres, i hvilken rækkefølge og inden for hvilken tidsramme.

Formålet med børnemiljøvurderingerne er at synliggøre børnemiljøet, så ledelsen i dagtilbuddet bliver mere fokuserede og bevidste om, hvordan det eksisterende fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø bedst muligt udnyttes, vedligeholdes og udvikles.

Dagtilbuddene kan hente inspiration, råd og vejledning hos Dansk Center for Undervisningsmiljø www.dcum.dk. Centret har udviklet forskellige værktøjer, der kan hjælpe dagtilbuddene godt i gang med arbejdet med børnemiljøvurderingerne.

Dagtilbudskonference september 2007

Der blev i september måned 2007 afholdt en konference om dagtilbud for ca. 900 pædagoger og forvaltningsmedarbejdere i Bella-Center København.

Om formiddagen blev en række af de nye initiativer i dagtilbudsloven præsenteret, og om eftermiddagen præsenterede en række kommuner og dagtilbud konkrete initiativer inden for 12 centrale temaer på dagtilbudsområdet.

Det er tanken, at der fremover skal afholdes en konference om dagtilbud hvert andet år.

Kommissorium for Børnekulturens Netværk

Formål og baggrund

Børn skal sikres adgang til et rigt, varieret og mangfoldigt kulturbed – både i form af kulturarven og den nyeste kunst. Børn skal have mulighed for at udfolde og udvikle sig – hver for sig og sammen med andre børn og voksne. Kultur for med og af børn giver kulturelle og kunstneriske kvalitetsoplevelser, der befordrer dannelse, læring og kompetenceudvikling.

Kultur bør være en integreret del af børns hverdag, og arbejdet med børnekultur bør indgå i kulturelle og pædagogiske institutioners virke, hvor det er naturligt. Øget samarbejde mellem eksempelvis dag- og fritidstilbud, skoler og kulturinstitutioner rummer gode muligheder for at styrke alle parterets indsats.

Børnekulturens Netværk skal derfor inspirere til synergi og dynamisk tværgående udvikling på det børnekulturelle område nationalt, regionalt og lokalt. Netværk skal bidrage til at skabe helheds- og udviklingsorienterede indsatser, så ressourcerne anvendes bedst muligt.

Struktur og status

Undervisningsministeriet, Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender (se note), Biblioteksstyrelsen (se note), Kulturarvsstyrelsen, Kunstrådet (som har delegeret hvervet til Kunststyrelsen) og Det Danske Filminstitut er netværksparter. Kulturministeriets departement er repræsenteret på Netværkets møder. Relevante samarbejdspartnere eksempelvis Kommunernes Landsforening kan inviteres ad hoc.

Netværkets styregruppe udgøres af en ledelsesrepræsentant på direktørniveau fra hver af parterne. Styregruppen har overordnet ansvar for Netværkets arbejde herunder dets handlingsplaner og budgetter. Hver af parterne udpeger herudover en ansvarlig, som skal deltage i det løbende arbejde.

Netværket har status som kulturministerens rådgivende og initierende

organ for børnekultur og refererer til Kulturministeriets departement.

Sekretariatsbetjeningen af Børnekulturens Netværk varetages af Biblioteksstyrelsen, og i spørgsmål om de forvaltningsmæssige regler for Netværkets virksomhed refererer det til Styrelsen for Bibliotek og Medier.

Overordnede og konkrete opgaver

Børnekulturens Netværk skal overordnet sikre *videndeling* mellem samt *koordineret udvikling af mål og metoder* i netværksparternes indsatser.

Netværket skal tillige *inddrage erfaringer, viden og forslag fra andre instanser*, der har berøring med børnekultur, eksempelvis Medierådet for Børn og Unge samt børnekulturelle forskernetværk. Netværket kan indgå samarbejdsaftaler med relevante partnere.

Endelig er det en væsentlig overordnet opgave for Netværket at give kulturministeren forslag til forbedringer og indsatser for børnekulturen.

Netværket har følgende konkrete opgaver:

- At være initierende, igangsættende, perspektiverende og kvalificerende på hele det børnekulturelle område.
- At skabe *dynamik, synergi og udvikling* på det børnekulturelle område ved at sikre tværinstitutionel og tværsektoriel koordinering af indsatsen mellem det nationale, regionale og lokale niveau.
- At bidrage til at udvikle nye modeller, metoder og strategier på området.
- At følge udviklingen samt etablere og deltage i relevante netværk på børnekulturområdet nationalt og internationalt.
- At sikre videns-, informations- samt erfaringsopsamling og -spredning.
- At have *kontakt til kommuner og andre relevante lokale parter* med henblik på at samarbejde om udvikling af nye metoder og ny organisering af arbejdet med børn, unge og kultur.

- At yde *rådgivning* til offentlige myndigheder, kulturinstitutioner, organisationer mv. om børnekultur.
- At sikre den fortsatte drift af *børnekulturportalen* (www.boernogkultur.dk).
- At udarbejde en årlig statusrapport om statens børnekulturelle indsats samt forslag til en *toårig handlingsplan med tilhørende budget* om børnekultur, der inddrager tværsektorielle perspektiver med udgangspunkt i Kulturministeriets ressortområde.
- At iværksætte og gennemføre særlige satsninger og initiativer til forbedringer på området med udgangspunkt i kulturministerens beslutning herom.

Økonomi og bevilling

Til gennemførelse af de særlige indsatser afsættes en årligt beløb af Kulturministeriets tips- og lottomidler. Af dette beløb afholdes ligeledes udgifter til Netværkets drift og administration herunder til Biblioteksstyrelsens sekretariatsbetjening af Netværket.

Netværket kan herudover modtage tilskud fra anden side og drive indtægtsdækket virksomhed.

Netværket kan indgå aftaler med kommuner, offentlige og private institutioner om samfinansiering af projekter.

De nærmere regler for Netværkets virksomhed, sekretariatsbetjening og regnskabsaflæggelse følger de statslige regler herfor.

Brian Mikkelsen
November 2005

Noter: Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender blev nedlagt i november 2007, og dagtilbudsområdet er overført til Velfærdsministeriet. Biblioteksstyrelsen er pr. 1. februar 2008 omdannet til Styrelsen for Bibliotek og Medier.

Netværkets seneste publikationer

Når børn møder kultur – En antologi om formidling i børnehøjde

En bred vifte af artikler og interviews, inspiration og gode råd, som kan fremme formidling af kunst og kultur til børn.

58 sider. Udgivet i januar 2006. ISBN-nr. 87-87882-45-0.

Børnekultur i hele landet

– Handlingsplan 2006-2007 og Statusrapport 2005

Handlingsplanen for Børnekulturens Netværk 2006-2007 sætter fokus på arbejdet med børn og kultur i det nye Danmark efter kommunalreformen. Handlingsplanen er suppleret med en statusrapport for 2005.

52 sider. Udgivet i februar 2006. ISBN-nr. 87-87882-50-7.

Tal om børnekultur – En statistik om børn, kultur og fritid

En børnekulturstatistik med resultaterne fra kortlægningen af børns kulturvaner, kulturforbrug og -produktion i 2004 samt statistikker, oversigt og meget andet. Udgivet i juni 2006. ISBN-nr. 87-87882-57-4.

Slip fortællingen løs - Kunst- og kulturformidling til de 3-6 årige

En antologi om kunst- og kulturformidling til små børn ud fra både teoretiske og praktiske vinkler. Artiklerne spænder fra forskning, over baggrundstof til konkrete eksempler og inspiration til formidlingsarbejdet. Udgivet i juni 2006. 106 sider. ISBN-nr. 87-87882-53-1. (p.t. udsolgt)

Børnekultur i kommunen

– Ideer og inspiration til kommunalreformen

Et inspirations- og debatværktøj til arbejdet med børnekulturpolitik i kommunerne. Med artikler om forskning, formidling og erfaringer på det børnekulturelle felt samt en række gode eksempler på aktiviteter i landets kommuner. Udgivet i september 2006. ISBN-nr. 87-87882-60-4.

Kunst i børns dagligdag

Tre håndbøger med råd og inspiration til brugen af kunst og kultur i henholdsvis dagtilbud, skole og SFO, og fritids- og kulturinstitutionerne. Bøgerne gennemgår de enkelte kunstområder med tips om støttemuligheder, rådgivning, mulige samarbejdspartnere, links på Internettet, relevant litteratur samt eksempler på konkrete kunst- og kulturaktiviteter. Udgivet i oktober 2006. ISBN-nr. 87-87882-62-0, ISBN-nr. 87-87882-64-7 og ISBN-nr. 87-87882-66-3.

Statusrapport 2006

Statusrapporten indeholder en oversigt over de børnekulturelle aktiviteter i Børnekulturens Netværk og hos Netværkets parter.

Udgivet i februar 2007. ISBN-nr. 87-87882-69-8.

Elektronisk ISBN-nr. 87-87882-70-1.

Alle publikationer gratis og kan så længe lager haves bestilles på tlf. 33 73 33 70 eller på hjemmesiden www.boernekultur.dk. Ældre udgivelser og udsolgte publikationer kan downloades på samme netadresse.

Børnekultur i udvikling

Handlingsplan for 2008-2009 /
Statusrapport for 2007

Børnekultur i udvikling er Børnekulturens Netværks nye handlingsplan for perioden 2008-2009. Handlingsplanen bygger videre på det arbejde, som blev sat i værk i de to forrige handlingsplaner, og samarbejdet med landets kommuner har her en fremtrædende plads. Visionen er fortsat at sætte sig spor *alle steder i landet* til glæde for *alle børn*, med bidrag fra *alle kulturinstitutioner* og med inddragelse af *alle kunstarter*. Handlingsplanen er tilrettelagt ud fra de tre hovedtemaer: *Kultur i dagtilbud*, *Kultur i skolen* og *Kultur i familien* og med særligt fokus på dannelsen af nye netværk og kvalificering af det lokale arbejde med børnekultur.

Børnekultur i udvikling indeholder desuden en statusrapport for 2007, som dels gør status over Netværkets fælles indsats, dels over de initiativer til at styrke børnekulturen, som parterne i Netværket har taget på egen hånd i 2007.

Børnekulturens Netværk består af Det Danske Filminstitut, Kulturarvsstyrelsen, Kunstrådet og Kunststyrelsen og Styrelsen for Bibliotek og Medier fra Kulturministeriets område samt Undervisningsministeriet og Velfærdsministeriet.

Børnekulturens Netværk er udtryk for en ny måde at organisere børnekulturarbejdet på, hvor de statslige institutioner hver især og sammen skal yde deres bidrag og skal påtage sig deres del af det fælles ansvar for, at intentionerne bag det nye netværk kan lykkes bedst muligt.

Læs mere om Børnekulturens Netværk på
www.boernekultur.dk.

Børnekulturens Netværk

